Naš tednik Koroška

kulturno-politično glasilo · svetovnih in domačih dogodkov

2. leto / številka 46 | V Celovcu, dne 15. novembra 1950 | Cena 55 grošev

Za božič
6 fotografij - 6 daril
PRIDITE PRAVOČASNO V
Foto Tollinger
Celovec - Klagenfurt, Alter Platz 31, Tel. 20-76
Slike za legitimacije - ekspresno

Jugoslavija v svetu

Zgodovina zadnjih let je dokazala, da v splošnem javno mnenje o Jugoslaviji ni bilo pravilno. Večinoma so pričakovali, da stremi Zapad, odnosno Amerika, v Jugoslaviji za vzpostavitvijo starega reda, kakor je bil pred drugo svetovno vojno.

Amerikanci so realni ljudje: jugoslovanska emigracija pa je v celoti — tako pri Slovencih kakor tudi pri Srbih in Hrvatih — razbita in torej do skrajnosti neenotna. Po tej svoji needinosti ne predstavlja jugoslovanska emigracija za Amerikance činitelja, ki bi bil za sedaj dosti močna sila, da bi se mogel upreti tudi morebitnemu napadu iz vzhoda.

Zapad rabi ravno na tem delu Balkana neko silo, ki je v sebi dosti močna, da skrbi za mir in red. K temu je Zapad prisiljen zaradi izredne važnosti zemljepisnega položaja tega dela Balkana, pa tudi zaradi današnjega političnega položaja v tem delu Evrope.

To je moral Zapad vpoštevati, pa četudi je režim v Jugoslaviji — rdeč, torej komunističen. Ker krije Jugoslavija hrbet Sredozemlju in more biti v slučaju potrebe tudi važno strateško oporišče, jo pač Zapad poizkuša pridobiti s političnim vplivom, nadalje pa tudi z denarnimi in materialnimi pošiljkami.

Za Zapad je važen predvsem tale vojaški moment: Od Balkana (to sta Jugoslavija in Grčija) preko Turčije, Irana, Afganistana in Indije bi bila ena sama sklenjena veriga zapadno usmerjenih držav. Vse te države ležijo ob zapadno-južni meji velike in močne Sovjetske zveze ter njenih zaveznikov. — Drugi moment za Zapad bi bil ideološki in obstoja v tem, da bi Tito mogel pomeniti začetek nadaljnega razkroja v enotni komunistični fronti. Ta drugi moment je pri Zapadu pri današnjem svetovnem položaju mnogo manj pomemben kakor pa vojaški moment.

V zadnjem času so vzbudile v svetu splošno pozornost Titove izjave. Tako je zanimiv njegov govor z dne 30. oktobra t. l., še bolj pa so zanimivi njegovi odgovori zastopniku vodilnega ameriškega lista „The New York Times." Te izjave bi mogle pomeniti, da je Jugoslavija že prešla popolnoma na Zapad. To potrjuje nadalje zadržanje jugoslovanskega zastopnika v UNO ter pripravljenost Jugoslavije za sodelovanje proti kakemu morebitnemu napadalcu (ob jugoslovanskih mejah pretijo vendar kominformske države Bolgarija, Romunija, Madžarska in Albanija). Končno pa dokazuje prehod Jugoslavije k Zapadu tudi znatna pomoč Amerike v živilih ter privoljenje Amerike, da prizna Mednarodna banka Jugoslaviji posojilo v višini nekaj milijonov dolarjev.

Tudi pri pogajanjih z Italijo bi dobila Jugoslavija — gotovo na namig Združenih držav — na račun reparacij takoj znatne zneske ali pa pošiljke v materialu, ki bi jih Italiji krila spet Amerika na račun Marshallove pomoči.

Maršal Tito je v svojih govorih in odgovorih povdarjal, da je vsa pomoč, ki jo dobiva in jo bo še dobila Jugoslavija iz Amerike „brez kakršnih koli političnih pogojev in obveznosti." S tem se je po izjavah maršala Tita izkazala Amerika „veliko plemenitejšo kot svojčas Rusija." Kljub vsem tem zatrdilom maršala Tita pa se vendar že kaže v vsem zadržanju Jugoslavije napram zunanjemu svetu novo obzorje, ki odgovarja bolj „zapadnemu načinu."

To dokazuje zlasti izboljšanje odno-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Zastopniki Narodnega sveta pri zveznem predsedniku

Narodni svet koroških Slovencev se je dne 18. decembra 1949 obrnil na zvezno vlado na Dunaju z vlogo po ustanovitvi osrednjega referata za narodnostna vprašanja. V tej vlogi je Narodni svet med drugim navajal dejstvo, da v konkretnih slučajih noben urad za rešitev vlog, ki se nanašajo na slovenske porbleme, noče biti pristojen in da mnogo važnih vlog ne najde rešitve ali pa se rešujejo v neprid Slovencev. V imenovanem pismu na zvezno vlado navaja Narodni svet, da so predvsem vprašanja državljanstva, socialne oskrbe za žrtve nacizma, gospodarske subvencije, pravne in upravne zadeve — ki se rešujejo mnogokrat v neprid Slovencev ali pa se sploh ne rešijo —, povod, da prosi Narodni svet zvezno vlado za ustanovitev osrednjega referata pri zvezni vladi in odgovarjajočih podreferatov pri deželni vladi. Naloga teh referatov bi bila v deželnem in državnem merilu zastopati interese Slovencev.

Narodni svet je na to vlogo sprejel od zvezne vlade preko koroškega deželnega glavarja 15. februarja 1950 pod številko LH 385/1950 odgovor, v katerem zvezna vlada naglaša, da nima nobenih pomislekov, da se tak referat ustanovi pri deželni vladi. **Zvezna ustava prepušča namreč deželnemu glavarju, kako si on uredi urade dežlne vlade.** V zvezni vladi pa so za narodnostna vprašanja pristojna razna ministrstva, predvsem predsedstvo vlade in zunanje ministrstvo. Deželni glavar je pripisal v svojem dostavku sledeči značilni stavek: **„Pripominjam, da so manjšinska vprašanja v polni meri zadeva zvezne vlade."**

Dodelitev pristojnosti deželni vladi s strani zvezne vlade in odklonitev te pristojnosti s strani deželne vlade in zavlačevanje rešitve nujnih vlog je prisililo Narodni svet koroških Slovencev, da se po svojih zastopnikih obrne direktno na državnega predsednika g. dr. Karla Renner-ja.

Zvezni predsednik je 28. oktobra 1950 sprejel zastopnike Narodnega sveta, ki so mu tolmačili državnopravni položaj koroških Slovencev, kakršen je postal s pismom z dne 15. februarja 1950. Razogovor se je nanašal na vse nujnosti, ki se tičejo koroških Slovencev. **Ker je gospod državni predsednik z razumevanjem sledil vsem našim željam in izvajanjem, in je tudi dobrohotno sprejel prepise vseh tekočih in nerešenih vlog v svrho posredovanja, mu je Narodni svet dostavil zapisnik razgovora, v katerem so vse bistvene točke razgovora zabeležene.**

Medtem pa je Narodni svet koroških Slovencev sprejel iz pisarne državnega predsednika pismo pod štev. 14.334 z dne 4. novembra 1950 s tole vsebino: **„V zvezi z Vašim obiskom pri g. zveznem predsedniku dne 28. oktobra t. l. Vam pisarna zveznega predsednika po njegovem naročilu sporoča, da je g. zvezni predsednik v smislu Vam danih zagotovitev g. zveznega kanclerja in g. deželnega glavarja Koroške odgovarjajoče informiral o Vaših željah."**

Direktor kabineta:
Lastnoročni podpis.

Jugoslavija v novih vodah

Jugoslavija — Albanija

Jugoslovanska vlada je prekinila preteklo soboto diplomatske zveze z Albanijo. — Albansko poslaništvo v Beogradu so po naročilu jugoslovanske vlade zaprli.

Titovi razgovori

V razgovoru z zastopnikom nemškega tiska je dejal maršal Tito, da spor med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo ni nikak družinski prepir, ampak globok razkol. — Nadalje je Tito izjavil, da bo Jugoslavija podpirala Združene narode pri izvajanju sklepov o Koreji. Jugoslavija je tudi pripravljena sprejeti inozemska posojila, vendar pa brez političnih in gospodarskih pogojev in zahtev.

„Jugoslavija hoče biti drugim narodom primer, kako je mogoče na temelju Marksovega in Leninovega nauka zgraditi socialistično družbo s človečanskimi sredstvi," je dejal maršal Tito in je še dodal: „Nekateri sovjetski načini podržavljenja se pri nas niso obnesli, zato bomo manjšim obrtnikom vrnili njih zasebno lastnino. — Nadaljevali bomo kljub letošnji slabi letini z industrializacijo države, ne bomo pa izvedli kolektivizacije kmetijstva."

Razgovor z nadškofom Stepincem

Zastopnik ameriškega lista „New York Times" se je razgovarjal, kakor omenjamo v današnjem uvodniku, z maršalom Titom; pozneje pa je dopisnik istega lista obiskal zagrebškega nadškofa Stepinca, ki je zaprt v jetnišnici Lepoglava na Hrvaškem.

V razgovoru je nadškof Stepinac omenil, da ne bo jugoslovanska vlada odločala o tem, ali bo on ostal še v zaporu in kako bo živel nato v svobodi; o tem bo po izjavi nadškofa odločal Vatikan. Nadalje je nadškof izjavil, da je zadovoljen, „ko more trpeti za Cerkev."

Marshallov načrt za Jugoslavijo

Vlada Združenih držav namerava poslati v Jugoslavijo za omiljenje velikega pomanjkanja živil v tej ljudski republiki 100.000 ton moke, ki je že prispela v Evropo v okviru Marshallovega načrta in je bila namenjena za razne evropske države. Te države bi začasno odstopile to moko Jugoslaviji, ko bi pa ameriški kongres odobril Jugoslaviji podporo v višini 105 milijonov dolarjev, bi dobile to moko vrnjeno.

V Jugoslavijo je iz ameriških pristanišč že odplula pošiljka mesa v vrednosti približno dveh milijonov dolarjev.

Evropsko vprašanje v britanski zbornici

V britanski poslanski zbornici je pri razpravi o evropskih vprašanjih državni podtajnik v zunanjem ministrstvu, Ernest Davies, zavrnil predlog o vzpostavitvi skupne evropske vojske in o imenovanju skupnega evropskega obrambenega ministra.

Nadalje je državni podtajnik Davies v imenu britanske vlade izjavil, da bi Velika Britanija tudi ne mogla vstopiti v zvezo združenih držav Evrope, ako bi bila taka zveza ustanovljena. Vendar pa je namen laburistične vlade, da sodeluje z Evropskim svetom. Evropska posvetovalna skupščina naj bi po mišljenju britanske vlade bila le ustanova za razpravljanje raznih vprašanj. Nikakor ne bi smela ta Evropska skupščina postati parlamentarno zastopstvo, ki bi moglo vsiliti svoje sklepe posameznim vladam evropskih držav.

V zvezi s temi izjavami državnega podtajnika Ernesta Daviesa je izjavil poslanec konservativne stranke Duncan Sandys, da bodo narodi svobodnih evropskih držav sprejeli te izjave z velikim razočaranjem. Vsem je jasno namreč, da laburistična vlada, ne vidi rada Evropskega sveta, ker je ta nastal proti želji londonske vlade. Ako pa bo laburistična vlada v sedanji smeri s svojo politiko nadaljevala — je zaključil svoj govor poslanec Duncan Sandys —, bo dosegla kmalu monopol pri uničenju Evrope.

Tibet se pritožuje

Glavno tajništvo Združenih narodov je sprejelo pritožbo tibetanske vlade na Varnostni svet. V pritožbi obtožuje tibetanska vlada komunistično Kitajsko nasilnega vpada v Tibet in poziva Varnostni svet, naj sprejme razpravo o tem kitajskem vpadu na dnevni red.

Po poročilih iz Indije so kitajske komunistične čete še vedno nekaj sto kilometrov oddaljene od glavnega tibetanskega mesta Lhase. Po drugih vesteh pa je komunistična „5. kolona" v Tibetu prevzela že vso oblast v državi in tibetska narodna skupščina je po teh vesteh sprejela vse pogoje komunistične Kitajske o nadaljnih odnosih med Tibetom in Kitajsko.

V Severni Koreji

Na Koreji se je posrečilo edinicam Združenih narodov delno napredovanje tako na severo-zapadnem odseku kakor tudi na osrednjem odseku bojišča.

Neka ameriška divizija je pri tem svojem napredovanju dosegla važne vodne elektrarne pri Čončonu.

Ameriško letalstvo je uničilo v času od 1. do 11. novembra v Severni Koreji 48 letal sovjetskega tipa. Od teh je bilo 18 letal, med njimi dva šobna lovca (Düsenjäger), sestreljenih v zraku, ostala pa so bila uničena na tleh.

Pomorski odbor Atlantske zveze

Pomorski odbor držav Atlantske zveze se je sestal k svojemu drugemu zasedanju v Washingtonu. Glavni predmet posvetovanja je bil sestavitev načrta o dodeliti ladij posameznim državam v slučaju svetovnega spora.

Države Atlantske zveze razpolagajo danes skupno s ¾ vsega svetovnega trgovskega brodovja.

Politični teden

Že je bilo videti, da hoče Kitajska poseči v vojaške operacije na Koreji. Pravzaprav je to storila, ko je nekaj Mao-Tse-Tungovih divizij prodrlo skoraj 60 kilometrov v Severno Korejo in so se tam morali ameriški in angleški oddelki umakniti. Na nebu so se pojavila raketna letala sovjetskega izvora in prvič se je zgodilo, da so prišli ameriški lovci v težke borbe. Vojaški položaj UNO oboroženih sil se je bil zelo poslabšal. Mac Arthur je poslal v Lake Succes, kjer je sedež Organizacije združenih narodov, poročilo, v katerem je povedal, da UNO sile na Koreji stoje v borbi z novim napadalcem in da so to divizije sosednje komunistične Kitajske. UNO naj torej pozove pekinško vlado, da takoj umakne svoje čete.

Zapadno časopisje je že ugibalo in se razpisavalo, kaj in kako bo, če bi Mao-Tse-Tung vrgel na Korejo še ostale številne divizije, ki jih ima v Mandžuriji. Kako bi potem Amerika odgovorila? Ali se bo umaknila, da bi se izognila težavni vojni s 400 milijonsko Kitajsko? Ali bi uporabila atomske bombe, ali bi Čang-Kaj-Šekovo armado prestavila na Korejo, ali bi mobilizirala in oborožila Japonce itd.

Položaj pa se je čez noč spet obrnil. Višinski je dejal v Lake Success-u, da ne verjame v navzočnost kitajskih čet na Koreji. Dejansko stanje je seveda dobro poznal. Kljub temu njegova izjava ni bila slab znak. Potem je prišlo ono, čemur pravimo „čez noč.“ Medtem ko je sovjetski maršal Bulganin v Moskvi še pozival kitajske komuniste na boj, pa so UNO čete na Koreji v svoje veliko, seveda prijetno presenečenje, morale ugotoviti, da kitajskih čet nikjer več ni. Na svojem prodiranju enostavno niso naleteli na nobenega Mao-Tse-Tungova vojaka več.

Sedaj vse spet ugiba o vzrokih, oziroma ozadju tega nenadnega umika. Prvi trde, da je to posledica težkih bombnih napadov ameriških „letečeih trdnjav“ na mesta in prometne vozle ob reki Jalu, kjer teče fronta. Z več kot 800 letečimi trdnjavami so Amerikanci omenjene kraje pokrili s takoimenovanimi „bombnimi preprogami,“ ki jih v ostalem nemška mesta zelo dobro poznajo iz zadnje vojne. Mao-Tse-Tung naj bi se torej prestrašil in ukazal umik. Drugi pravijo, da je Mao-Tse-Tung, ko je poslal svoje divizije čez mejo na pomoč Severnokorejcem, hotel s tem pri Amerikancih le izsiliti kake prednosti, obenem pa ojačiti bojno moralo Severnokorejcev. Tretji pripisujejo spet vse sovjetskemu vplivu.

Dejstvo je, da je položaj okrog Koreje zelo zamotan. Baje je med Ameriko in Mao-TseTungovo Kitajsko v teku zelo živahno trgovanje, medtem ko o pravih diplomatskih stikih še ni sledu. Tudi angleško stališče na Daljnem vzhodu ni vsakomur jasno in dosledno.

Sovjetski zastopnik v UNO je zahteval, da povabijo delegacijo Mao-Tse-Tungove vlade v Lake Success na pogovore. Stvar se je potem v toliko razvila, da bodo sprejeli Mao-Tse-Tungovo politično zastopstvo. Ameriški poslanik v Pragi mu bo izdal potne liste za potovanje v Ameriko.

Na splošno je težišče svetovne politike že več mesecev na Daljnem vzhodu. Skoraj vse delo Organizacije združenih narodov se suče okrog teh vprašanj. Delovanje vse ameriške diplomacije in obveščevalne službe je osredotočeno na Daljni vzhod. Tako poročajo njih časopisi, da vedo iz lastnih zanesljivih virov, da je postala Mandžurija eno samo velikansko vojno taborišče. Mandžurija leži med Korejo, Sovjetsko zvezo in Kitajsko. Do zadnje vojne je bila nekakšna vazalna država Japonske. Sedaj pripada uradno Kitajski, vendar so si Sovjeti izgovorili gotove strateške in gospodarske predpravice. Danes je tam baje armada en in pol milijona Kitajcev, katere vežbajo sovjetski strokovnjaki. Deželo mrzlično industrijalizirajo, gradijo ceste in železnice. Celokupna Mao-Tse-Tungova armada pa baje šteje 5 milijonov vojakov in to armado nameravajo povečati na 9 milijonov. Razumljivo je, da te vesti vzbujajo v Ameriki največjo pozornost.

Komunistične čete zasedle tibetansko glavno mesto Lhasa

Tam so njih simpatizerji že pred njih pohodom prevzeli oblast v roke in tako mogli okupatorje pozdraviti kot „osvobodilce.“ Tibetanske čete so se pač nekaj upirale, vendar njih odpor ni mogel biti uspešen. Okrog dosedanjega državnega poglavarja Dalai-Lama se slišejo različne vesti. Prve trdijo, da je na poti v Indijo. Indija je medtem poslala že več protestov v Peking, od koder je končno dobila odgovor, da je vse to le notranja zadeva Kitajske.

V Nepalu revolucija

Nepal je majhna državica ob severni indijski meji. O njej le malokdaj kaj slišimo. Tam vlada maharadža Rana s svojimi 80 sorodniškimi družinami. Svoj čas je vladal tam kralj, katerega pa je Rana odstavil. Kraljevi privrženci pa so iz Indije organizirali vojaški pohod nad Rano. Po vsem videzu podpira to gibanje tudi indijska vlada.

V Indokini se vodijo ogorčene borbe

Francoske kolonialne čete so še vedno v umikanju, vendar prihajajo v pristanišče Saigon neprestano ameriška ojačenja. Cesar Bao Dai, ki sodeluje s Francozi, je izjavil, da bo do konca leta 1951 postavil na noge lastno armado 70.000 mož za borbo proti Ho-Či-Minhovim upornikom.

V Evropi dogodkov posebnega pomena ni bilo

Nemška vlada v Bonnu je izjavila v parlamentu, da za Nemce sovjetski predlog o združitvi Nemčije ni sprejemljiv. Sovjeti so bili namreč pred 14 dnevi poslali predlog slične vsebine vladam Anglije, Francije in Amerike.

Kancler Adenauer je še dejal, da mu je francoski ministrski predsednik Pleven zagotovil, da bodo neški vojaki v bodoči evropski armadi povsem enakopravni z zavezniškimi. Vsak Nemec, ki ima čisto vest, mora uvideti nujnost pripomoči k obrambi svoje domovine.

Jugoslavija na strani UNO

Če bi prišlo do vojne med rdečo Kitajsko in Ameriko, potem bi se Jugoslavija postavila na stališče UNO, kar se tiče ugotovitve, kdo je napadalec. Tako je izjavil maršal Tito dopisniku velikega ameriškega lista „New York Times.“ Obenem je njegov zunanji minister dr. Aleš Bebler, ki je ta mesec predsednik Varnostnega sveta UNO, predlagal svoj načrt, kako napadalca takoj ugotoviti. Načrt je večina držav pozdravila, vendar velesile dvomijo, da bi ga bilo mogoče praktično izvesti.

Španiji se polagoma odpirajo vrata v UNO

Glavna skupščina UNO je z večino glasov dovolila sprejem Španije in Zapadne Nemčije v prehranjevalni in poljedelski odsek Organizacije združenih narodov. Število držav članic tega odseka se je dvignilo na 68. Seveda ostane pot do rednega članstva v UNO še dolga.

Volitve v Ameriki

Tam so volili del senatorjev, poslancev in guvernerjev, katerim je službeni čas potekel. Opozicionalna republikanska stranka je imela več uspeha kot Trumanova demokratska. Zlasti v senatu je položaj vladne stranke približno na tako tanki niti kot je v Londonu položaj laburistične stranke v spodnji zbornici. Razpolaga namreč z večino komaj dveh glasov. V poslanski zbornici pa je večina še vedno zelo močna kljub izgubi nekaj glasov. Razlike v stališčih obeh strank so na vsakem področju zelo močne. Republikanci zagovarjajo močno roko v Aziji in napram Sovjetski zvezi. Obenem pa republikanci niso naklonjeni izdatkom za gospodarsko pomoč Evropi, oziroma protikomunističnemu svetu.

Umor predsednika v Venezueli

Po revoluciji v mesecu novembru leta 1948 je postal predsednik južnoameriške republike Venezuele bivši vojni minister, Carlos Delgado Chalbaud. — Po poročilih iz glavnega mesta Venezuele, iz Caracasa, je bil predsednik koncem preteklega tedna umorjen.

IRO še sprejema

Mednarodna begunska organizacija (IRO) sporoča, da se morejo po novih predpisih te organizacije prijaviti pri IRO za pomoč tudi oni begunci (izvzeti so pa še vedno Nemci po rodu, to je „Volksdeutsche“), ki doslej niso imeli pogojev za pomoč pri IRO. Edini pogoj je, da so bili v Avstriji (ali na kakem drugem ozemlju, kjer deluje IRO) pred 1. oktobrom t. l. Vsi ti morejo dobiti pri IRO pomoč pri izselitvi, pri stalni naselitvi v Avstriji ali pa pri morebiti zaželjeni repatriaciji.

Vsi begunci, ki torej še niso vpisani pri IRO, naj se čimprej zglasijo v njenem osrednjem uradu v Šmartnem pri Beljaku (St. Martin bei Villach) ali pa v IRO-uradu v Celovcu, Miesstalerstrasse 1. — Prijaviti se morejo tudi oni begunci, ki so prišli v Avstrijo šele po 1. oktobru l. l., vendar morejo ti dobiti pri IRO za enkrat samo pravno in politično pomoč.

Pismo iz Argentine

(Nadaljevanje)

Ko smo se zbudili, smo bili že globoko v Lombardiji. Velikanska ravnina, preko katere vodijo lepe asfaltirane ceste in dolge železnice. Nepregledna polja, ki morajo biti poleti zelo lepa. Proti poldnevu pa smo že spet videli obrise gora. Točno ob dvanajstih smo privozili v milijonsko mesto Torino. Še nismo odmolili angelskega češčenja, ko je vlak nenadoma pričel voziti nazaj. Peljali so nas v predmestno postajo „Grugliasco“.

Dobili smo kosilo, medtem pa je že prišla dolga kolona avtomobilov po nas. Poveljnik kolone nam je v nemščini in angleščini povedal, da pojdemo v taborišče, takoimenovani „transit camp“.

To taborišče pa ni obstojalo iz barak, temveč iz osmih velikih enonadstropnih zgradb. Pozneje sem izvedel, da je vse to bila prej torinska umobolnica. Seveda je bilo v teh zgradbah vse, kar je potrebno za začasno oskrbo izseljencev, kuhinje, spalnice, ambulante itd. Slovencev nas je bilo približno sto in so nas nastanili v bloku C v prvem nadstropju.

Prišla je taboriščna policija in nas obvestila, da moramo vzeti vsak svoje dokumente in se javiti v ambulanti na zdravniški pregled. Tam dobimo živilske nakaznice in zdravniške pečate na naše potne liste. Brez tega pregleda namreč ne vzamejo nikogar na ladjo. Bili smo sicer že v Avstriji trikrat pregledani, toda ta zadnji pregled je najstrožji. Če ugotove le najmanjšo bolezen, je to lahko vzrok, da ne moreš nadaljevati poti. Poseben predpis velja za žene, noseče nad tri in pol mesece. Te zadržijo, dokler ni otrok star 6 mesecev. Takih slučajev sicer ni bilo, ker jih ustavijo že na zdravniških pregledih v Avstriji. Zgodi pa se tudi primer, da zdravnik v Avstriji prezre, ker ve, da so zgolj ladijski predpisi tako strogi. Kar povem, da je bil tak slučaj ravno pri meni.

Mojo ženo sem srečno spravil skozi prejšnje zdravniške komisije. Moja žena pa je bila noseča že v 7 in pol mesecu. Morete si misliti, kako me je skrbelo. Če bi radi žene ne mogli nadaljevati poti in ostati še dolge mesece v taborišču, bi nam medtem vsi dokumenti zapadli, kar bi nam prineslo nemalo potov in nevšečnosti.

Najino skrivnost sva zaupala starejši dobrohotni materi. Sprva se je prestrašila, potem pa nama svetovala, naj najdeva osebo, ki bi si upala s papirji moje žene pred komisijo. Edino na ta način je mogoče uspeti. Ker niti jaz niti moja žena nisva imela takega poznanstva, nama je dobra ženica tudi tukaj priskočila na pomoč. Šla je po svojo prijateljico, ki je tudi bila v taborišču ter že prestala zdravniški pregled. Pripeljala jo je k nama. Bila je približno iste starosti kot moja žena, toda odgovarjali nista niti velikost niti barva las. Seveda je mlada ženska malo oklevala. Ko pa sva ji razložila, v kakšno nesrečo neizogibno padeva, če bi morala ostati v taborišču in začeti vse znova, je pristala. „Morda bo Bog pomagal!“ je rekla, vzela papirje moje žene ter stopila v vrsto čakajočih na hodniku. Ko je zdravnik odprl vrata in jo poklical, mi je srce utripalo od tesnobe in napetega pričakovanja. „Ali bo uspelo? — Ali ne bodo zdravniki spoznali, da velikost in obraz ne odgovarjata podatkom in sliki? Strah, da bo vse propadlo, me je povsem prevzel. Srce mi je tolklo, da sem mislil, da ga vsi slišijo.

Končno je prišla iz sobe. Midva sva stala na koncu hodnika in skušala iz njenega obraza razbrati, če je uspelo. Pomežiknila nama je in to je bil najboljši znak. Rešena sva. Kamen se mi je odvalil od srca.

Šli smo na dvorišče in tam nama je izročila živilsko nakaznico in od zdravnikov potrjene papirje.

Povedala je, da je bil pregled zelo natančen, medtem ko so dokumente pregledali le bolj površno.

„Tisočkrat hvala,“ sem govoril in ji kot majhno priznanja stisnil v roko 1 dolar. Toda branila se ga je in potem sem ji ga vtaknil v žep.

Ta najina dobrotnica se je čez dva dni odpeljala naprej čez morje. Nisem je več videl, niti ne vem, odkod je in kako se piše. Hvaležen ji bom vse življenje.

Polastile pa so se me nove skrbi. Zvedel sem, da je tik pred odhodom na ladjo še en pregled. No, pa so me drugi potolažili, da je bolj formalnega značaja in iščejo le kužne bolezni. Komaj pa me je ta strah minil, je prišla druga žalostna novica. Govorili so, da ne pojdemo vsi z istim transportom ter da nas bo vsaj polovica morala čakati na naslednjega. Moj strah je bil upravičen. Naslednjega dne je odšel transport in midva nisva bila dodeljena. Taborišče se je izpraznilo za nad tisoč duš in dobila sva udobnejše stanovanje. Vodja taborišča me je namreč videl, ko sem pometal hodnik in to mu je tako ugajalo, da mi je dodelil prijazno sobico v prvem nadstropju.

Vse je bilo lepo le tesnoba me je mučila, kdaj pojde transport. Čas moje žene se je bližal in vse bi bilo spet zaman, če bi morali več tednov čakati na ladjo.

(Dalje prihodnjič)

Jugoslavija v svetu

(Nadaljevanje s 1. strani)

šajev Jugoslavije do Italije, pa tudi do Avstrije in Grčije. Tako je v tržaškem vprašanju nastalo neko pomirjenje na podlagi obstoječega „statuta.“

Opazovalci in poznavalci razmer trdijo, da bi se mogla Jugoslavija tudi notranje-politično preorientirati. Kakšen odgovor je dal vendar Tito časnikarjem glede zagrebškega nadškofa Stepinca? Rekel je: „Če bi bilo v korist državi, bi naši narodi razumeli, da Stepinca izpustimo na svobodo. Prišel bo čas, ko Stepinac ne bo več v ječi.“

Po izjavah neke visoke ameriške osebnosti, s katerim se je mogel pred kratkim razgovarjati naš zastopnik, obstoja na strani Združenih držav „absolutna želja“ da se razmere na tem prostoru Evrope „pomirijo in uredijo.“

V tem je v bistvu zapopadeno ameriško hotenje v jugoslovanskem prostoru. Prvi vidni izrazi tega se kažejo v razvoju, kakor smo ga zgoraj opisali. Mnogo pa jih je, ki pri vsem tem majejo zaskrbljeno z glavo.

Kako smo romali v Rim?

Veselo pričakovanje so razodevali nasmejani obrazi 38 romarjev iz Roža, Zilje in Podjune, ki so v hladnem, jasnem jesenskem jutru odrinili z Millonigovim avtobusom na laško stran. Kako se bomo vozili, kaj videli, kaj doživeli? Pa smo se izvrstno vozili. Karl je šofiral tako sigurno in varno kot bi mu sam sveti Krištof sedel na volanu. Zato se tudi drugič z nikomer drugim ne peljemo v Rim kot z njim. Radio Čebul je skrbel za orientacijo in informacijo, pa tudi za mnogo smeha in dobre volje. V Rimu se je sicer priključil alla radio Vaticana — uno, due, tre... attenzione, attenzione..., pronto, pronto...! — pa je vendar še ostal nam vsem razumljiv, dokler ni moral zvočnika nadomestiti s papirnato trobento. No, tedaj smo pa bili že skoraj doma.

Nekam čudno smo morali zgledati prvi dan vožnje, po prečuti ali kvečjemu predremani noči. Vsaj onemu Lahu v Loretu smo se čudni zdeli, ki nas je, ko je zagledal prvega izmed nas, imel za Meksikance. Drugemu Lahu pa so ob srečanju z nami kar lasje pokonci stopili.

Pisano nas je gledal, češ: „Sloveni, quella gente pericolosa!" Mi pa smo si mislili: „Le boj se nas, mi se tebe ne!"

Pri večerji je nek samozavesten monsignore začuden vprašal, čemu sploh hodimo v Rim, ako mislimo tam ostati samo tri dni. Pa smo kljub njegovemu začudenju odrinili iz prijaznega Loreta proti jugu, skozi Umbrijo, deželo sv. Frančiška, hrib in dol naokol, pravi paradiž, lep ko sladka pesem, še lepši ko naše doline. Na Frančiškovem grobu v svetlem mestu na gori, Asisiju, smo še enkrat v pobožnosti premišljevali lepote njegove domovine.

Med potjo so nam veliki tropi rejenih ovac često zastavljali krasno cesto, dokler jih ni na rob spravil luštkan pastiriček ali zala, črnolasa pastirička. Najbolj fleten pa je bil oni kmetič, ki nas je, sredi ceste počivajoče, zmagoslavno prehitel s svojim v visoko dvokolnico vpreženim osličkom. Kako „andohtno" je z dolgo palico mlatil po hrbtu šibkega živinčeta ter ga končno le pognal v oslovski tek! Mi pa za njim. Pa smo ga komaj dohiteli.

Rim! Kaj bi pisal o Rimu, ko je vse v njem tako veliko, tako bogato, tako veličastno, tako nepopisno. Tu zmanjka besedi, to je treba doživeti!

Kakor kapljica v morju se je naša skupinica zgubljala med Rimljani in neštetimi romarji z vseh koncev sveta. Kakor Benjaminov glasek je vriskal naš iz dna vernega in otroško vdanega srca prikipevajoči „Živio papež!" ter v harmoniji neštetih jezikov udarjal na uho Pija XII. In slišalo ga je njegovo uho, moralo ga je slišati, tako iskren in glasen je bil naš pozdrav! Glej, sveti oče, kako te ljubijo srca vseh narodov! Koliko rok ti ploska, koliko grl ti vzklika, tebi, oče vseh božjih otrok! — Kakor imperatorja ga prinesejo čez trg sv. Petra, skozi ploskajoče in vriskajoče množice, on pa je skoz in skoz oče. Oče vsem. Oče v kretnji pozdravljanja z obema rokama, drobnima, polnima duha in prisrčnosti, oče v svetlem obličju, v dobrohotnem in ljubeznivem pogledu iz velikih oči, pripogibanju vitkega života na levo in desno, oče v vse navzoče in ves svet objemajočem blagoslovu, ki ga tako iskreno in očetovsko more podeliti samo v resnici ljudski papež.

V pobožnem ganotju smo obhajali na grobu sv. Lavrencija in Štefana svojo nedeljsko božjo službo z domačo molitvijo, pesmijo in pridigo, za sklep pa nas je presenetil Schubertov „Ave Marija" v italijanskem jeziku. Z vnemo in ljubeznijo, kot morebiti še nikoli doma, smo pri Mariji Snežni prepevali Lavretanske litanije, v procesiji se porivajoč skoz ogromne množice, ki so polnile to velikansko baziliko. In bilo nam je kot da je cela bogata bazilika naša. Tako domače nam je bilo v njej, tako toplo pri srcu. Nikomur nismo bili v napotje in nihče nam ni branil dati duška ljubezni do naše nebeške Matere prav tako kot v Podgorjah ali pri Mariji v Trnju.

O, bogati spomini! Neminljivi so, kakor je neminljiv Rim sam in kar koli je v njem: trgi in ulice in vodometi, forum in akvedukti, katakombe in bazilike, papež in Cerkev...

Z Bogom, gostoljubni dom v Vicarello! Dež je poskrbel, da smo se laže ločili.

Da preskusimo čudovito akustičnost Pisanskega baptisterija, smo se hoteli postaviti s pesmijo, pa so nam ko angelci pevajoči nizozemski slavčki vzeli korajžo. Svoj namen pa smo le dosegli: „Saxa loquuntur," slišali smo kamenje peti! In kako!

Dež je vztrajal, mi pa ž njim, in smo jo zavili v Benetke, da vidimo, kako „barčica po morju plava..." Pa smo plavali tudi mi, po morju in po kopnem, in smo pili drago benečansko kavo „Ai fratelli cari." In smo videli Tizianove originale in elegantne Marokanke. Mogočni Benečani pa so nam pokazali, kako slabo so podkovani v zemljepisju in narodoslovju. Ko namreč nismo govorili ne italiano, ne tedesco, so hoteli vedeti, kdo smo. Potem pa so se zaničljivo menili o nas, češ: „Sloveni da Sarajevo," dokler jim nismo jasno povedali, da smo Slovenci iz Avstrije, kar pa jim ni šlo brž v glavo.

Dež ni odnehal. Kaj hočemo še dalje ob morju? Domov! O polnoči nas je domovina prijazno sprejela — v beli obleki.

Iz starih časov

Zopet se bodo ob dolgih zimskih večerih zbudile ob gorki peči davne pripovedke. Babica pripovedovalka bo v sredi kopice otrok govorila o strahovih in coprnicah. Kakor je bila ob takih večerih sama nekdaj kot otrok vsa začudena, tako bodo tudi njo sedaj gledale začudene svetle otroške oči.

Babica zna dobro pripovedovati, tako prepričevalno. Zakaj bi torej ne verjel, da so čarovnice res bile in so mogoče še danes. Toliko nerazumljivega in čudovitega danes ljudje zmorejo, kaj da bi čarovnice nekdaj ne bile mogle opraviti res nezaslišanih stvari? Torej ni čuda, da me, ko ležem ob zimskem večeru spat, še v sanjah mučijo coprnice.

V modnem mestu Parizu se je kava udomačila, ko so jo začeli sladili. V muzikalnem mestu Dunaju pa tedaj, ko so ugotovili, da spada k kavi dobra primes.

Primes podeljuje kavi harmoničen okus in je zato res pika na „i" naša

Titze Gold

Figova kava v kockah

Čul sem od nekod krik, cviljenje in nečloveški ropot. Vroče mi je postalo in kar za tem me je zopet stresal mraz. Ves prestrašen sem se potuhnil in čakal, kaj bo prišlo.

Za grmovjem je bila strgana, stara bajta. Glej čudo: Iz pol podrtega dimnika se pokadi kot iz pekla. Nato prinese coprnico na metli. Smrdelo je presneto po žveplu in nebo je zardelo. Kar na enkrat sem zagledal ljudi, Bog ve, od kod so prišli. Poznal nisem nobenega in bežali so na vse strani. Sam se nisem mogel premakniti z mesta in sem divje mahal z rokami okoli sebe. Žar čarovnice me je tako osvetlil, da mi je jemalo vid.

Menda sem z rokami udaril po postelji. Prebudil sem se in polni mesec se mi je smejal in režal skozi okno ravno v obraz.

Iz preteklih davnih časov, stara nam povest doni...

„Razume kdo še davnih glasov?" — „Še jezik naš se govori!"

Prej so bili čudni časi,
čuli so se grdi glasi...
Legel je na zemljo mrak,
grozno rdeč postal je zrak.
Z dimnika na enkrat, glej!
Metla, coprnica na njej.
Leti navpično prot' nebu,
vsak se trese od strahu.
V meglah pridejo vse vkup,
dež in točo, grom in hrup
delajo, da polnoč mine,
ko vsaka odjaše in izgine.

Iz preteklih davnih časov stara nam povest doni... „Razume kdo še davnih glasov?" — „Še jezik naš se govori!"

R. Vouk.

Slovo z Remšenika

Ozki jarek onkraj hriba,
tebe pozabil nikdar bom!
Vidim Šmarjeto, šolsko sobo
in Olševo ter Lipšev dom.

Ljubim vse lesene bajte,
otroke, ki sem jih učil —
vse preproste domačine...
doma pri Vas tam jaz sem bil.

Leto komaj je minilo,
oditi moral sem od Vas...
a ostali so spomini
na ta pretekli lepi čas.

Plesal sem z otroki zadnjič
na Olševo, vzel slovo,
videl sem Vaše vse domove —
rosno mi bilo je oko...

R. Vouk.

Prosvetni večeri v Celovcu

Zadnjo soboto smo imeli v Mohorjevi hiši svoj tretji prosvetni večer. Razveseljivo je bilo za nas vse, da je število udeležencev od septembra v oktober in november bistveno zraslo. Tokrat nam je bil prostor skoraj že premajhen.

Septemberski večer je bil posvečen Antonu Martinu Slomšku. V oktobru pa smo vsaj v filmu napravili veliko potovanje v svetem letu po Italiji. Predavanje je bivšim rimskim romarjem obudilo spomine in onim pa, ki se romanja niso mogli udeležiti, je nudil film bežno sliko veličine večnega mesta.

Novemberski sestanek pa je bil posvečan 150 letnici rojstva slovenskega velikana Franceta Prešerna in njegovemu pesniškemu delu. Predavatelj sam je veličino in globino pesnika res zajel in tudi podal, tako da nam je bil večer užitek. Gospa in gospod Gerdej pa sta nam ob spremljanju gitare prepevala Prešernove, narodne in umetne pesmi. Prvič smo na prosvetnem večeru preizkusili tudi klavir.

Z. I. M:

Zvesta seca

35.

Veselje svidenja je prevzelo zlasti mater in sina, ki sta se molče gledala. „Cel mož si postal," je čez čas toplo dejala Neža. S ponosom je občudovala svojega najmlajšega.

„In vi ste še zmeraj, kot ste bili," je pohvalil sin mater.

Rezi in Mojci sta ga iz kota opazovali ter se čudili ruski opravi. Mati je brž začela pripravljati jedi in pijače za sina. Rok pa ni strpel v hiši. Šel je okoli poslopja, na skedenj, v hram in hlev, da pogleda, če je še vse kot je bilo. „Še je Rutarjev dom tudi moj dom," ga je obšlo toplo občutje. Naslonil se je na Ciko v hlevu, jo nežno božal in se zraven spominjal Rusije in črede, ki jo je pasel. Skoro se ni mogel zavesti, da je res doma.

V tem je začelo vabiti k polnočnici. Truden je bil, a ni se mogel zdržati, da ne bi stopil proti cerkvi in na pokopališče obiskat rajnega ateja. Tu in tam je gorela na grobu lučica, sicer pa je bilo vse mirno in tiho. „Tako, atej, domov sem prišel! Druga zemlja me je vabila in me hotela prikleniti nase, a damača gruda je bila močnejša."

Zavil je spet domov. In glej, hiša je bila že polna znancev in prijateljev, miza obložena z izbranimi jedili. Vsi so prišlecu hiteli stiskat roko. Mama pa je še vedno od radosti jokala in v nedeljski predpasnik brisala solze veselja. Bratu Jozu je bilo skoro nerodno, ko ni bil ob Rokovem prihodu doma. Zdaj je hotel popraviti zamujeno in je bil neverjetno prijazen in pozoren. Rezi je bila že pripravila pražnjo obleko za Roka in ko je skup zvonilo, so šli vsi Rutarjevi po dolgem času spet skupaj k polnočnici.

Na ta sveti večer so bili pa tudi zadnjikrat vsi skupaj.

*

Rok, ki je z vojno in ujetništvom zgubil precej časa, ni vstopil ne v bogoslovje in niti na vseučilišče, ampak kar v državno službo. Daleč od domovine si je služil kruh, a je še vedno rad in zvesto prihajal domov. Mojcijo je Aleš popeljal na svoj dom in tako sta ostala doma le še Joza in Rezi. Hči je bila materi desna roka. Skrbela je kot kaka gospodinja prav za vse. Njena ljubezen so ostale knjige, zlasti zgodovinske in zemljepisne. Joza pa je bil „metulj, ki pri nobeni roži ni ostal," ampak je sem in tja frkal. Zato je s trideset imi leti bil še sam, Roža in Trezca z Gur pa že vdani. Morda ga je vse to privedlo tako daleč, da se je neverjetno spremenil. Za resen pogovor skoro ni bil več. Vse je vzel z lahke strani; dom ga ni več priklepal nase kot nekdaj in mati mu ni smela ničesar reči. Hodil je svoja pota, dom brez moške delovne moči je trpel, mati in sestra sta s podvojenim naporom opravljali težka dela. Ni imel pravega prijatelja, ki bi ga s te stranpoti spet pripeljal na pravi. „Gospodar Rutarjeve domačije sem itak že," si je mislil. Začel je delati dolg, ki je vedno bolj naraščal. Rutarica in Rezi si nista znali pomagati iz zadrege. Obvestili sta o vsem Roka, ki je velikodušno preskrbel za pomoč in rešil hišo propada. Joza pa se je odločil za Ameriko, saj je mislil, da tam lahko naglo obogati. Pa ga je Kanada zelo razočarala. Razen težkega dela ga je najbolj morilo domotožje, ki je vsem Rutarjevim bilo kot prirojeno. Po štirih letih ga je domovina spet sprejela v svoj objem. Tudi Rutarica mu je postregla kot izgubljenemu sinu. Spremenil se pa Joza veliko ni. Res da dolga ni več delal, ampak tiste lahkoživosti se ni znal iznebiti. Še najbolj ga je veselilo delo pri društvu. Sicer je bil tudi za kmečko delo zelo priden, a samo kadar se je vanj zagnal.

Mati Neža ga ni nič več opominjala. Le še k žalostni Materi je molila, da bi sinu izprosila pravo ženo. „Dobra žena je zaklad," je vedela iz izkustva in knjig Rutarica in si samo želela, da bi Joza tako dobil. „Potem bi že naredila red," si je mislila. Tudi ona je že lezla v leta, dasi se je kljub obilnemu delu držala ravno kot sveča in so bili lasje še gosti in temni.

Mojcini otroci so bili že za pastirje pri Rutarju. Imeli so veselje do zemlje pa tudi do knjig. Z njimi se je pomladila tudi Neža. Kar „mama" sta Leško in Hanzi klicala babico in prileglo ji je. No, če se Joza ne bo poročil, bosta fanta ostala na domačiji. Seveda ime bi se zgubilo, pa da le zemlja ostane. Neža se je že vdala v to misel, tudi Roku je bilo tako prav.

(Dalje prihodnjič)

O škodljivosti tobaka

Mnogo črnila so že razlili razni pisci po časopisih, knjigah in revijah o škodljivosti tobaka. Koliko dokazov so doprinesli že zdravniki in s tem jasno izpričali, da ni več nobenega dvoma o tem, da zamore tobačni strup — nikotin — človeškemu organizmu le škoditi! Seveda se bo hitro oglasil ta ali oni strastni kadilec: „Le poglejte si tega ali onega starega strička, kako krepko koraka in še čvrsto dela pri svojih 70 ali 80 letih vkljub temu, da mu neprekidno visi kadeča se pipa iz ust!“

Res je to, toda ne smemo pozabiti, da je trdnost ali žilavost organizma pri raznih ljudeh različna. Kar enega ubija, komaj oslabi drugega pri zavživanju iste količine strupa. To je istotako kot z alkoholom. Eden ga prenese mnogo, drugi manje, tretji morda sploh ne. Tudi način kajenja in izbira tobaka je različna. Oni stari striček, ki ga vedno spremlja pipa v njegovih ustih, ali pa oni, ki ne more prestati niti pol ure brez svoje priljubljene cigare, si ne bode nikdar navlekel vase toliko strupa kakor strastni kadilec cigaret. Kajti poslednji vdiha ali, kakor pravimo, inhalira ves tobačni dim v svoja pljuča in prenaša s tem ves tobačni strup naravnost v svoje telo in povrh tega še po najkrajšem potu, to je skozi pljuča v krvni obtok. Zato trpe kadilci cigaret največ na usodnih posledicah kajenja, kar se pojavlja šele v poznejših letih. In le redkokdaj bodete videli strastnega kadilca cigaret še zdravega in čilega v visoki starosti!

Kako silen je strup nikotina, vidimo lahko iz primera, ako pustimo majhnemu ptičku vdihavati nikotin. Že vdih samo ene majhne kapljice tega strupa ubije živalico. Ena stotinka grama vbrizganega nikotina pa zadostuje, da umori človeka pri priči. Zato ni čudno, ako prijema slabost majhnega frkolina, ko poskusi prvič v življenju na skrivaj svojo prvo cigareto. Vrtoglavost in bruhanje sta mnogokrat posledica takšnih prvih poskusov, kar je pri mnogih pač sreča, ke rse tak dečček ne bo dotaknil cigarete nikdar več in ostane nekadilec skozi celo svoje življenje. Bolj odporni in domišljavi pa poskušajo isto zopet in zopet ter se polagoma le privadijo, ker hočejo v svoji otroški neumnosti postati „enaki“ odraslim neumnežem. Ako jih takoj od začetka resna svarila predpostavljenih ali staršev ne reši te, komaj začete razvade, postanejo sužnji nikotina in škodljivci svojega zdravja često za celo svoje življenje.

Strastni kadilci opravičujejo svojo razvado na vse mogoče načine. Ako rešujejo svoje akte po pisarnah, jim zamore pomagati pri delu edinole — cigareta! Kadar sede pri kartah ali šahu, jim more le cigareta dajati jasne misli! Pri takih igrah nikdar ne vedo, koliko cigaret so pri tem „duševnim“ delu pospravili. Šele ob koncu igre z grozo opazijo, koliko cigaretnih odpadkov ali „čikov“ leži okrog njih, ker oni avtomatično segajo po cigaretni dozi v žep in si prižgejo novo, akoravno so prejšnjo ravnokar stisnili na pepelnik. Le pomislite, koliko nikotina se tak človek navžije pri takšnih dolgotrajnih igrah po zakajenih kavarnah ali gostilnah!

Kakor se nekateri ljudje z vso silo branijo pred gotovimi jedili, ker jih njihov organizem ne prenaša, tako se marsikateri izogiba cigaretnega dima, ki ga njegov tovariš v pisarni često-krat brezbrižno puha iz svojih ust — njemu pod nos. In zgodilo se je že, da so pripeljali v bolnico takega uradnika, ki je postal žrtev zastrupljenja z nikotinom, dasi on sam ni — kadil! Zastrupil ga je njegov pisarniški tovariš z dimom svojih cigaret! Ali bi ne bilo umestno, da bi uradniki v svojih pisarnah, kamor prihaja mnogo ljudi, opustili kajenje vsaj za par ur, posebno, ako njihovi kolegi ne kade? Še bolj odvratno pa je, ako pride bolnik k zdravniku in vidi ter občuti tam iste razvade! Ob takih dogodljajih bo vendar treba, da prizadeti nekoliko razmišljajo o svojih pregreških!

Tudi žene nepoboljšljivih kadilcev imajo dan na dan dovolj jeze in sitnosti, ko morajo prenašati slab zrak zakajenih sob, posebno zvečer, ko so ravnokar spalnice dobro prezračile. Ni še zadosti, da je ljubi soprog popuhal čez dan lepo število dragih cigaret in si tudi po večerji privošči še katero! Ne, ko se je udobno namestil v svoji postelji, da bi prečital še kaj iz časopisa, začuti nujno potrebo po „zadnji“ cigareti. Zaman godrnjanje žene, posebno, če je nekadilka! Kako pa izgleda v oni spalnici, kjer oba puhata svojo „zadnjo“ cigareto pred spanjem, si lahko predstavljamo!

Vse, kar smo do sedaj omenili o kajenju, so več ali manj le neprijetnosti. Sedaj pa pomislimo nekoliko na škodljive posledice nikotina! Strastni kadilec cigaret, ki ponavadi ljubi tudi alkohol, pokaže prve posledice že zjutraj, ko si čisti usta in zobe. Od dima razdraženo žrelo ga sili na trdovraten kašelj, da se muči, davi in pljuva, včasih celo bruhca. Taki pojavi privedejo včasih do jetrne otrdelosti ali ciroze, ki je navadno pogubna za človeka, ker ji še niso našli leka.

Druga nevarna posledica je lahko pljučni rak, ki se najrajši pojavi pri močnih kadilcih, posebno, ako ti nagibajo k tej bolezni. Poapnenje žil in trajna poškodba srčne mišice, angina pectoris, z vsemi posledicami so nadaljne težke posledice, da ne govorimo o mnogih želodčnih, črevesnih, pa tudi živčnih boleznih, ki čakajo navadno take kadilce v poznejših letih, ako jih sploh srečno dosežejo...

Ako še ni prepozno, bo zdravnik takega bolnika stavil pred resno odločitev: ali takoj opustiti kajenje ali... Kaj ta „ali“ pomeni, si itak lahko vsak sam misli! Na vsak način se bo treba odločiti za opustitev kajenja! Znano je, da to ni tako enostavno in je treba za to precej energije in odločnosti. Ni pa to nemogoče, kakor nekateri trde! Obljubljeno vsakodnevno zmanjšanje števila cigaret ne privede do uspeha, zato se je treba odločiti za **takojšnjo** in **celotno prekinitev** kajenja. Za takšno odločitev so dobrodošli dnevi, kadar je bolnik — oziroma oni, ki se hoče odvaditi — slučajno prehlajen, ima kašelj ali celo vročino, ker ga ob takih dneh cigareta sploh ne miče in mu je odvratna. Na ta način pridobi bolnik že prve dni k svojemu uspehu, čas, ki ga je najtežje prebroditi brez kajenja. Za prihodnje dni je treba samo odločne volje in trdnega ter **častnega** sklepa, sklepa ali zaobljube posloviti se za vedno od sužnosti, na katero je bil kadilec priklenjen do sedaj. Čisto grlo, jasna glava in povrnitev zdravja bo najlepša nagrada za ta odločen korak!

Vse, kar smo povedali o težkih posledicah kajenja, velja seveda le za strastne kadilce. Priložnostnemu kadilcu pa, ki si privošči le tu in tam kakšno cigareto, se takih posledic ni treba bati!

Dr. K.

ZA SMEH

V umobolnici

Novi primarij neke umobolnice se je sprehajal po drevoredu bolnice, ko pride k njemu bolnik, mu prijazno stisne roko in pravi:

„Gospod primarij, moram vam povedati, da imamo vas vsi mnogo rajši, kakor pa prejšnjega gospoda profesorja.“

„To me zelo veseli,“ odvrne zdravnik, vendar pa bi rad vedel, zakaj imate mene rajši.“

„Ker ste pač čisto taki kakor nas eden,“ je odgovoril bolnik.

KREPAK ODGOVOR

Na kolodvoru prodaja fantič časopise. Na peronu se mudi družba igralcev.

Mlad igralec se ponorčuje iz fantiča: »Naš gledališki ravnatelj rabi za oder norca. Ali ne bi ti zamenjal službe?«

Fantič: »Res? Ali hoče morda vas odsloviti?«

Strd je zdrava

V listu „Klerus-Blatt“ od 16. septembra t. l. je napisal zgornje-avstrijski župnik in čebelar Alojzij Daxl članek o strdi, ki bo zanimal tudi naše bralce. V začetku svojega članka pravi A. Daxl, da je že 71 let star; da je še vedno čil in zdrav; da se z motornim kolesom vozi v filialno šolo, in da to svojo čvrstost pripisuje rednemu uživanju strdi.

Najprej pripomnim, da rabim izraz „strd,“ ker je v rabi v več slovenskih narečjih, zlasti tudi v vseh koroških slovenskih narečjih, in je torej izraz „strd“ ravno toliko slovenska beseda kakor „med“, in imata torej tudi v pismeni slovenščini oba izraza enako pravico.

Župnik in čebelar A. Draxl piše v omenjenem članku:

Strd krepi srce in živce.

V vsem zdravilstvu ni nobenega sredstva, ki bi tako hitro in brez slabih posledic osvežilo utrujeno srce kakor strd. Strd je namreč od čebel prebavljeno živilo in preide takoj v kri. Ko sem se prej vozil s kolesom, sem često, predno sem se odpeljal, jedel črni kruh s presnim maslom in strdjo in dolgo nisem čutil nobenega gladu in utrujenosti. Znani čebelarski pisatelj Gvido Sklenar piše v svoji knjigi „Čebelelarska praksa“ na strani 273: „Vsakdo more sam na sebi preizkusiti, kako čudodelen je takojšnji učinek strdene vode. Pij po prav naporni turi, ko si res na smrt utrujen, pol litra strdene vode. V trenutku izgine vsa utrujenost.“ — „Jaz bi bil že davno vsled prenapornega dela zlomljen, za delo nesposoben mož, če bi ne pil zadnja leta dan za dnem svojega pol litra strdene limonade. Toda ne samo jaz pripoznam to pijačo kot čudovito sredstvo. Priobčil sem pred nekaterimi leti v svojem listu zahvalni pismi dveh duhovnikov, ki sta s to pijačo dejansko bila rešena. S svojimi živci sta bila tako na koncu, da sta se samo še s pomočjo drugih oseb mogla nekoliko gibati v župnijskem vrtu. Nekoliko mescev strdene kure s strdeno vodo in bila sta kot prerojena“ (Sklenar, stran 273).

Rak in strd.

Ali imata ta dva tudi kaj skupnega? Ne, kruta nasprotnika sta si! Vsi časniki in časopisi so danes polni člankov v raku, da jih mora toliko vsled raka umreti, kako nastane, kako ga moremo spoznati, kako ga je treba zadosti zgodaj privesti pred nož kirurgov, da ga izreže itd. Toda še nobenega članka nisem bral, kako se moremo raka obvarovati. Trdim, da strd, če jo redno uživamo, zabrani, da bi se rak razvil. To sem nekoč bral kot trditev nekega francoskega zdravnika. In to mislim tudi jaz. Kajti ne poznam nobenega čebelarja, in če je bil še tako star, da bi bil vsled raka umrl. Strd namreč ohrani kri, žleze, vse organe v takem redu, da se isti ne pokvarijo. Če bi bil jaz zdravnik, bi že davno v tej smeri stvar raziskaval, in mislim, da bi bil pri tem postal slaven mož.

Slično velja o sladkorni bolezni. Očividno pri tem oboli en organ in izločuje sladkor. Trajno uživanje strdi bi moralo to bolezen preprečiti. Eno je treba še seveda pripomniti: Če se hočemo obvarovati pred temi boleznimi, se moramo poleg uživanja strdi potruditi za največjo zmernost v svojih užitkih! Ogibajmo se čezmernega kajenja, posebno pri praznem želodcu; vsakega čezmernega uživavanja alkoholnih pijač; ne jejmo preveč, posebno ne mnogo mesa!

Samo na kratko bodi še omenjeno, da vsebuje strd veliko vitamina; da je dobro sredstvo za spanje; da je njena mravljinčna kislina sredstvo proti skrnini (revmatizmu) in da se ž njo olajšajo in ozdravijo vse bolezni dihal in pljuč; da strd očisti onesnažene rane; da uravna in uredi stolico; zori tvore; pri opeklinah takoj omili bolečino; odpravi bledico itd.

Dobijo se ljudje, ki strdi same ne prenesejo. Ti naj jo uživajo v kavi (mleku) namesto sladkorja ali v toplem čaju ali poleti v mrzli vodi. Strdeno limonado napravimo s tem, da v pol litra vode denemo eno ali dve polni jedilni žlici strdi. Če je ta pijača presladka, pridenimo zraven sok polovice citrone.

Pristna strd kristalizira, postane peščena in nazadnje trda kakor kamen. Če denemo posodo s strdjo v vodo, ki ima okrog 40° C, postane strd zopet tekoča, ne da bi kaj izgubila na svojem okusu.

Od barve strdi naj se ne da nihče motiti. Strd od različnih rastlin ima tudi različno barvo.

Tako župnik in čebelar Alojzij Daxl.

Pripomniti bi bilo še treba, da je strd v vročem kuhanem mleku izvrstno sredstvo zoper kašelj in prehlajenje.

Dentocilin

Tvrdka Andrew Jergens Co. je postavila na trg pod imenom dentocilin zobno pasto, izdelano s primesjo penicilina. Novo zobno pasto so preje preizkusili na več načinov; namesto morskih prašičkov so napravili tudi poskus s šolarji dveh krajevnih šol: učenci ene šole so uporabljali dentocilin, učenci druge šole pa zobno pasto, ki je imela vse sestavine dentocilina razen penicilina; ugotovili so, da je med prvimi učenci bilo število zobne gnilobe za 55 odstotkov manjše kot pri drugih. Nadalje so poskušali dentocilin pri 4500 osebah ter so ugotovili neugodne posledice samo v šestih primerih.

Stroj za dihanje

Ameriškim zdravnikom za pljučne bolezni so pred nedavnim opisali delovanje stroja, ki diha namesto bolnikov. Aparat, podoben tako imenovanim železnim pljučem, da popolni počitek pljučem onih bolnikov, ki jih ne morejo zdraviti na drug način. Na ta način imajo poškodovana pljuča priložnost, da se zdravijo.

Stroj je izdelal newyorški profesor klinične medicine dr. Alvan Barach. — Aparat nadzoruje zračni pritisk v notranjosti in izven bolnikovega prsnega koša in diha namesto njega.

Ko bolnik instinktivno konča dihati, začno vsi ostali organi njegovega telesa delovati počasneje. Srce utripa počasneje in zračni pritisk se zmanjša. S tem se zmanjša tudi telesno izločanje adrenalina. Mnogo bolnikov je po štirimesečnem zdravljenju v aparatu pridobilo na teži.

Dr. Barach je izjavil, da je zdravil do sedaj v stroju za imobiliziranje pljuč 29 bolnikov. V 19 primerih je bila bolezen ustavljena za čas od 6 mesecev do 9 let. Dvanajst od 19 bolnikov se sedaj počuti dobro. Največja ovira za splošno uporabo teh strojev je visoka cena, ki znaša približno 4500 dolarjev. Sedaj je v uporabi v ameriških bolnicah in v sanatorijih samo 40 takih strojev.

Razstava o opremi stanovanj

Pod pokroviteljstvom newyorškega muzeja za moderno umetnost so začeli s pripravami za „razstavo o opremi stanovanja“, katero bodo priredili v Evropi v prvih mesecih prihodnjega leta.

Razstavo bodo priredili najprej v Stuttgartu, nato pa še v raznih drugih mestih.

Razstavili bodo kakih 500 predmetov, med katerimi bo oprema, lestenci, keramika, stekleni izdelki, preproge itd.

Pri nas na Koroškem

CELOVEC

Slovenska služba božja je vsako nedeljo in praznik ob devetih v starem bogoslovju (Priesterhausgasse). — Popoldne ob 4. uri je blagoslov.

PEVCI, POZOR!

Pevska vaja bo v torek, 21. novembra, ob 20. uri v prosvetni sobi Mohorjeve hiše (Viktringer Ring 26).

Uredništvo nujno išče Kosovo zgodovino Slovencev od naselitve do reformacije. Kdor ima knjigo, ga prosimo, da nam jo odstopi za primerno odškodnino bodisi v denarju, bodisi v zameno za knjige.

Krojaštvo
za dame in gospode
Phillip Kramer
Celovec-Klagenfurt, Theatergasse 4
Najsolidnejša in najmodernejša izdelava za vsak okus

SELE

Visoka in skalnata Košuta je vzrok, da vlada pri nas ostro podnebje in da nam napoči vigred par tednov pozneje kot drugod. Tudi letošnja jesen nam je oskrbela snega mnogo preveč in prezgodaj. Že za Vse svete je pogrnila vso pokrajino pod seboj s sneženo odejo, vendar smo se kljub temu še dosti lepo mogli ob ovenčanih in razsvetljenih grobeh spominjati svojih pokojnikov. Dva dneva navrh pa so se vnovič privalili preko Košute nabasani oblaki in sipali obilne zaloge snega v našo gorsko dolino. V soboto, 4. novembra, smo ga namerili 95 cm, medtem ko ga je bilo na Bajtišah komaj ped debelo, po boroveljskem polju pa je bila cesta kopna! Ves promet pri nas in do nas je obtičal. Avtobus se zjutraj ni mogel vrniti v Borovlje in je nekaj dni mirno čakal v garaži, da mu s plugom utarejo prosto pot.

V petek, 3. novembra, je po daljšem bolehanju in trimesečnem zdravljenju v deželni bolnici na svojem domu na Šajdi preminil gozdni delavec Simon Basnar. Bolezen je prinesel že iz vojne domov in ji je podlegel, star komaj 27 let. Bil je tih in miren fant. Ni veliko posedal pri pijači v gostilnah, bolj je ljubil knjigo. Na zadnjem občnem zboru prosvetnega društva mu je knjižničarka javno izrekla priznanje, da je od vseh bralcev on prečital največ knjig. Zaradi visokega snega in brez pota je bil v nedeljo pogreb združen z velikimi težkočami. Za pot, ki jo po kopnem prehodiš v petih četrtinkah ure, so pogrebci rabili cele tri in en četrt ure. V sani je bil najprej vpležen konj, nato ga je zamenjal močen vol, pa tudi temu je moral čez nekaj časa priti na pomoč še en par volov, končno so vsi trije vprežni voli krsto le pripeljali do cerkve; tudi številni spremljevalci so bili od dolge hoje zelo zmučeni. Ob odprtem grobu nam je žalostinka „Vigred se povrne“ zelo segla v srce. Naj blagi Simon v miru počiva.

Na dan sv. Lenarta imamo v Selah vsako leto mašo zadušnico za padle vojake. Tudi letos se je kljub slabim potom zadušnice udeležilo veliko vojnih tovarišev in svojcev padlih.

Na naši šoli poučujejo zdaj zopet tri učne moči. Gospod učitelj Košutnik se je septembra preselil v Glinje, njegov naslednik je g. Velik, rodom iz Železne Kaple. Na mesto gdč. Milene pa je prišla gdč. Stana Zdešarjeva, rodom Ljubljančanka, ki je doslej poučevala otroke v begunskem taborišču v Špitalu. Obema kličemo: dobrodošla in želimo, da bi se med nami kmalu udomačila in dobro počutila!

KNAPPENBERG V KRČIŠKI DOLINI

Tudi mi z višine nad 1000 metrov nad morjem, visoko na severo-vzhodnem pobočju Svinje planine, se hočemo oglasiti in naznaniti ter sporočiti vsem bralcem „Našega tednika“ veselo vest. Dne 22. oktobra sta namreč obhajala Johan in Johana Messner srebrno poroko.

Cerkvena slovesnost je bila v cerkvi sv. Barbare v Knappenbergu. Po poroki smo se podali v bližnjo gostilno Steller, kjer smo se prav dobro poživili in smo se nato tudi nekoliko zasukali. Od tam smo se nato podali proti ženinovemu in nevestinemu domu, od samega veselja pa je mladina že kar po poti plesala.

Ko smo dospeli v Andreaskreuz, kjer imata poročenca gostilno, je postalo tam tako veselo in prijetno, da se še dolgo nismo mogli odpraviti domov. Še ženinova mati je hotela poskusiti plesati, pa so bili godci — sami mladi fantje — le prehitri.

Veselje je bilo še večje, če bi prišli na slavnost še sorodniki srebrnoporočencev. Toda brat Franc gotovo hoče še letos dogotoviti elektrarno v Kaprunu in zato seveda ni mogel priti. Škoda tudi, da ni bilo gostov iz Zvabeka, kjer je ženin doma. Tudi Dravce smo pogrešali. Pač pa so bili na slavnosti v večjem številu rudniški uradniki s svojimi soprogami.

Poročencema prav iskreno čestitamo in jima želimo mnogo sreče in zdravja, da bi mogla vsaj še enkrat stopiti pred oltar k svoji zlati poroki.

BISTRICA

Franc Kristan pd. Kukic je že dalj časa bolehal. Mučila ga je astma. Vodenica je njegove moči izčrpala. Srčna kap je zadala rajnemu zadnji udarec. 27. oktobra je umrl ob štirih zjutraj. Mesec prej so ga sprevideli g. kaplan s svetimi zakramenti, tako je spravljen s svojim Bogom šel iz tega sveta. Mnogo je potoval po tem svetu, bil na Dunaju kot kočijaš, pozneje na Tirolskem, tam je dobil tudi svojo ženo, ki ga je že pred leti zapustila in šla v večnost. Kakor očak Jakob bi lahko

Minerva, Ingelen in Radione
radijski aparati so zmagovalci na dunajskem zelezejmu
zanimajte se pri svojem zaupniku
Otto Gaggl
OTTO GAGGL VILLACH (zraven Parkhotela)

govoril: „Leta mojega potovanja so osemdeset.“ Visoko starost je dočakal. Bog mu ni dal lastnih otrok, zato je posinovil Bognarjevega Štefana, da bo on mladi Kukic na Bistrici. V nedeljo smo ga v obilnem številu Bističanov spremljali na zadnji poti. Cerkveni zbor mu je zapel zadnje žalostinke v slovo. Naj počiva v miru!

SLOVENJI PLAJBERK

Ko je nas letos sneg tako hitro in tako globoko zapadel — saj ga imamo skoraj 80 cm —, imamo bolj čas za pisanje. Zato se hočemo zopet oglasiti, da ne bo mogoče kdo v dolini mislil: Plajberžanov sploh ni več na svetu.

Poleti smo pridno delali bodisi, da smo sekali les na raznih gorah in planinah po holenburških gozdovih ali po voigtovih. Kmetje pa so garali na kamenitih in plitvih poljih, da bi kaj pridelali za dolgo zimo. Kakor povsod, je tudi nam letošnja suša vzela precej kruha. Najbolj je še uspel krompir ali po našem „repa“. Bomo pač morali bolj „pretepati repo.“ Seveda to velja bolj za male kmete. Tistim, ki imajo dovolj gozda, dovolj lesa, ne bo tako trdo predlo. Tudi sena je bilo pičlo, tako da bomo morali presneto „šparati s futrom“ in ga nategovati z večjo mero slame.

Ženili smo se le malo. Samo Bodnarjevemu Folteju se je zljubilo zapustiti samski stan in stopiti v zakonski stan. Saj je tudi dolgo hodil čez Kozjak. Več barti je zjutraj domov grede zapel „ob farni cerkvici en zvonček že zvoni“ ali pa ga je sprejela mamica „kje si hodil...?“ Ko tako rad prepeva in ker je najboljši basist, mu je moški zbor zapel in ga s pesmijo spremljal v sv. zakon. Dolgo v noč so se ž njim veselili, da se je le vendar ojunačil in pripeljal na svoj dom v Bodnu Mečiževo Pepco.

V sosednji fari so bili bolj korajžni. Tako je Oričov Franc pripeljal pred oltar sv. Lenarta Pagičevo Elo. Tudi Perhovčev Jozej na Oslovci ni hotel več ostati sam in se je naveličal dolge poti dol od svojega doma in sem v Plajberk h Kovaču. Ko je dobil stanovanje v Ljubeljski dolini, je kar hitel po Kovačovo Malijo ter ji je mimogrede na Sapotnici v cerkvi sv. Marije Magdalene obljubil ljubezen in zvestobo.

Vsem še enkrat želimo mnogo božjega blagoslova in lepe družinske sreče.

Sicer je še več takšnih kandidatov in kakor slišimo tudi kandidatinj za sv. zakon. A si ne upajo prav. Nekateri bi bili že zelo zreli in bi bilo prav, da bi kmalu vstopili v sv. zakon. Drugi

Vsi, ki se vozijo z avtobusi, se ob prihodu in pred odhodom najdejo v restavraciji
„AUTOBAHNHOF“
Celovec - Klagenfurt
Pristna dunajska kuhinja, Buffet, naravna vina

pa bi res rabili dobro gospodinjo ali obratno bi rabila marsikatera hiša dobrega gospodarja. Upamo, da bo drugo leto več korajže.

Poleg dela na poljih, travnikih in v gozdovih pa smo si še vzeli čas za popravo hiš in potov. Tako so Fišter, Pavc, Oštinč in Ogris popravili svoje hiše. Pot iz Podna preko Ravne na Kovača in Dušnjaka smo tudi popravili, da zdaj lahko vozi tovorni voz les iz Bodna na Svetno vas. Seveda so pri tem oškodovani kmetje, ki zdaj pozimi nimajo več zaslužka. Tako, da zdaj poti in cesta do Sapotnice dolgo rabijo, da so uporabne za pešpotnike, če jih sneg zapade. Na žalost moramo ugotoviti, da so naši kmetje nekako čudni. Doma imajo morda še kakega konja, a noben si ne upa s plugom narediti pot. Saj je treba samo vpreči vola in mu natvesti nekaj plohov in pot ali cesta bi bila uporabna. Vsak se zanaša na soseda. To ne gre! Kaj bi bilo, če bi kdo ob takih neprilikah hitro zbolel, če bi ga morda morali spraviti v bolnico. Kaj potem? Zato, kmetje, bodite bolj socialni in pomagajte drug drugemu. V slogi in skupnosti se vendar najde neka rešitev.

VOGERČE

V sredo, 8. novembra, smo v velikem številu spremljali Ubasovega očeta k zadnjem počitku. Od blizu in daleč so prihiteli ob žalostni vesti prijatelji in znanci rajnega Ubasovega očeta, da mu izkažejo zadnjo čast in ga spremljajo k večnemu počitku. Prišli so iz Čirkovč, Doba, Reke, Pliberka, Blata, Repelj, Rinkol, ja, iz daljnih Kazaz in Metlove. Šmihelski organist Miha Sadjak je zastopal vogrškega organista, pripeljal je s seboj nekaj pevcev iz Rinkol in Blata, da so rajnemu očetu lepo zapeli v slovo zadnje žalostinke v domačem jeziku. Pri žalnem domu so zapeli „Vigred se povrne.“ Ko je vogrški, po omenjenih pevcih ojačeni zbor zapel: „Prijatlja nazaj ne bo“ so si kmetje, prijatelji in znanci mislili, res zgubili smo dobrega soseda in gospodarja, prijatelja, ne bo ga več v naši sredi. Nad vse bridko pa je bilo za družino slišati besedi: „Oče se poslavlja.“ Ubasov oče je bil res dober oče, dober gospodar, vzoren poglavar svoje družine. Možje kaj radi čujemo pri pridigi: „Mož je glava ženi,“ Ubasov oče pa je res bil glava ženi, družini, otrokom! Zato tem bolj sočustvujemo z družino ob izgubi tako pridnega očeta. Domači gospod župnik, Blaž Wölfel, so blagoslovili krsto na domu ter molili za dušni pokoj rajnega očeta. Spremljali so ga na zadnji poti. Pevci so peli na poti: „Usmili se me, o Bog.“

Sledila je maša, nato pa pogreb. Domači gospod župnik so v lepi pridigi stavili vernega, značajnega moža vsem možem za vzor in vzgled. Kako naj je mož veren in naj verno vzgaja svojo družino, posebno tudi mladi rod. Postavili so ga kot vzornega družinskega očeta in moža vsem v posnemanje. Pevci so zapeli: „Vse pod soncem hitro mine“ in na zadnje še: „Nad zvezdami.“

Čeravno so Ubasov oče nagle in hitre smrti umrli, upamo, da niso bili nepripravljeni in da jim je Jezus postal „Vstajenje in življenje,“ kakor so peli pevci. Vogrška fara je Ubosovemu očetu še posebno hvaležna, da so pustili izučiti svojega sina Miha za organista. Sin Miha že leta sem opravlja službo organista in pevovodja pri vogrškem cerkvenem zboru v veselje in srečo nas vseh. Kaka sreča je to za faro, če ima svojega domačega organista, posebno še za malo faro, ko ne more sama vzdrževati organista s svojimi sredstvi, kako ji pride prav, če zna domačin igrati orgle in poleg svojega dela opravlja iz ljubezni Bogu v čast in ljudem v veselje. Zato bomo Ubasovi družini hvaležni, in posebno še sinu Mihanu, organistu. Prosimo ga, da bi tudi po očetovi smrti še naprej opravljal ta posel tako nesebično in požrtvovalno.

Ubasovi družini naše najiskrenejše sožalje! Pokojnemu Ubasovemu očetu pa naj Bog da večni mir in pokoj!

(Nadaljevanje na 7. strani)

DOBRA KNJIGA!

Knjižnica „Našega tednika“ ima na zalogi literarna dela slovenskih pisateljev.

Da omogočimo najcenejši nakup slovenskih knjig, smo se odločili, da damo knjige po zelo znižanih cenah.

Album Koroške	šil. 10.—
Križ na gori, Iv. Cankar	šil. 5.—
Prekleta kri, K. Mauser	šil. 3.—
Sin mrtvega, K. Mauser	šil. 3.—
Rotija, K. Mauser	šil. 3.—
Cmokec Poskokec, F. Bazilij	šil. 3.—
Slovenska slovnica I-III	šil. 1.—

Kdor naroči vse knjige skupno, jih dobi za šil. 20.—.

Za inozemstvo stane cela kolekcija 1.75 USA dolarjev.

Poverjenikom in naročnikom

Vse poverjenike našega lista naprošamo, da obračunajo naročnino in nam tekom 14 dni pošljejo obračune.

Naročnike pa prosimo, da poravnajo naročnino, ker se bliža leto svojemu koncu.

List stane mesečno 2 šilinga.

Ste že naročili Mohorjeve knjige?

Izšle so Mohorjeve knjige za leto 1951.

Lep koledar z barvnimi platnicami in pisano vsebino iz vseh področij, ki se tičejo naših ljudi. Stane šilingov 6.—

Krasna povest iz Ziljske doline: „Zemlja“ . . Stane šilingov 3.—

Otroški molitvenik. Stane šilingov 3.—

Najcenejša točilnica žganih pijač
HELMUT BRUNNER
Celovec-Klagenfurt, St. Ruprechtstr. 25

Mohorjani, priglasite se za knjižni dar Družbe sv. Mohorja v Celovcu za leto 1951

Ameriški kmetje

Kakor še nikoli v svetovni zgodovini se je v zadnjem desetletju približala Amerika Evropi. Nikoli še zveze — in to ne samo obrambne, ampak predvsem tudi gospodarske, politične in kulturne — med Ameriko in našimi deželami niso bile tako tesne ter mnogostranske kakor pa so danes. Ta povezanost in s tem tudi velik vpliv Amerike ali boljše povedano Združenih držav Severne Amerike se pozna v veliki meri tudi v našem kmetijstvu.

Zato je pravilno, da spoznamo vsaj v glavnih obrisih delo in življenje ameriškega kmeta, saj imamo o tem večkrat popolnoma napačne predstave. Iz opisa življenja in dela ameriškega kmeta pa bi se mogli tudi marsikaj naučiti za naše razmere.

V Združenih državah je manj velikih podjetij na področju kmetijstva kakor pa v industriji in trgovini. Še danes obdeluje večino kmetij le po ena sama družina, kakor je to bilo za časa prvih naseljencev.

Večino šest milijonov ameriških kmetij obdelujejo lastniki sami. Te kmetije merijo povprečno manj kot 80 ha. Večje kmetije so v glavnem v ravnih predelih osrednjih držav, vzhodno od Skalnatih gora.

Povprečno število oseb, ki danes delajo na kmetijah v Združenih državah, je približno 10,200.000. Od teh je manj kot ena četrtina najetih delavcev. Ostali so lastniki kmetij in člani njihovih družin. — Navadno je zaslužek kmeta povprečno manjši kot pa zaslužek industrijskega delavca. Toda v njegov stvarni dohodek je treba vključiti vrednost hiše, hrano, ki jo doma pridela in katera mu omogoča cenejše življenje in cenejše preživljanje družine ter na splošno cenejše življenje na deželi.

Kmetijski delavci

Dnine najetih kmetijskih delavcev so zelo različne v raznih delih dežele. Odvisne so od vrste dela, od stanovanjskih razmer, od cen življenjskih potrebščin in od mehanizacije kmetije. V zadnjih letih so znašale te dnine 3.55 dolarjev v južnovzhodnih državah in 8.30 dolarjev v obalnih državah Tihega morja. Povprečna dnina je torej 5.30 dolarjev (en dolar je okrog 30 šilingov).

Mnogi izmed približno dveh milijonov najetih kmetijskih delavcev posvečajo samo del svojega časa kmetijskemu delu. Nad pol milijona ljudi, ki obdelujejo svoje lastne kmetije, skuša povečati svoje dohodke tako, da gredo na dnino k drugim posestnikom. Približno 400.000 dijakov dela na kmetijah med tromesečnimi počitnicami poleti.

Na splošno niso življenski stroški na deželi tako visoki kakor v mestih. Mnogi kmetijski delavci si povečajo svoj zaslužek tako, da ob priložnosti delajo tudi še v bližnjem mestu. Boljše ceste in splošna uporaba avtomobilov so povečali možnost zaposlitve za delavce in jim omogočili, da potujejo s kmetij v mesta.

Dohodki na kmetiji

Dohodki na kmetiji so na splošno odgovarjali dvigu narodnega dohodka, v zadnjih letih pa so ga celo presegli. V desetletju od leta 1939 do leta 1948 je celokupni narodni dohodek narastel za 200% in sicer od 71,,500,000.000 dolarjev na 210,,300,000.000 dolarjev. V istem desetletju se je skupni čisti kmetijski dohodek povečal za skoraj 300% in sicer od pet milijard 260 milijonov na 19 milijard 500 milijonov dolarjev in to kljub temu, da se je v istem času zmanjšalo število poljedelcev za kakih deset odstotkov.

Število kmetov v Združenih državah je v zadnjih 50 letih — ravno tako kakor tudi pri nas — stalno padalo. Od leta 1910 je padlo to število od približno 32 milijonov na manj kot 27,500.000. V isti dobi se je prebivalstvo mestnih in vaških nekmetijskih občin skoraj popolnoma podvojilo. Pred 40 leti je od treh Amerikancev eden živel na kmetiji. Danes živi še le od petih Amerikancev eden na kmetiji. Proizvajalna moč delavca in splošna kmetijska proizvodnja sta pa v tem času silno narastli. Kmetje so povečali svojo proizvodnjo z uporabo umetnih gnojil, zelo dobrih semen, s kolobarjenjem in z nadometsitvijo živinske in človeške sile z mehanično opremo, to je z uporabo strojev. En kmečki posestnik proizvaja tako danes dovolj hrane in tkanin, da **prehrani in obleče sebe in še 14 drugih.** Zato tudi nudi ameriško kmetijstvo zaposlitev samo približno eni šestini delovnih sil dežele.

Življenjske razmere

Življenjske razmere so seveda v deželi, ki je tako velika, kakor so Združene države, zelo različne. Nekatere kmečke družine, to je okoli 15% izmed njih, imajo po pettisoč dolarjev dohodkov ali še več. Na drugi strani pa je tudi večje število kmečkih družin, ki pridelajo toliko, kolikor jim ravno še zadostuje za njihovo vzdrževanje in ki so v glavnem odvisne glede svojih dnevnih življenjskih razmer od tega, kar pridelajo. Nekateri najeti kmečki delavci, ki delajo le v gotovih letnih časih, se morajo tudi boriti s težkočami za primerno življenjsko raven.

V zadnjih časih so posamezne države in zvezna vlada v Združenih državah podvzele razne ukrepe za izboljšaeje dohodkov in življenjskih razmer kmetov, ki pridelajo ravno toliko, kolikor jim je najbolj potrebno za vzdrževanje. Nekatere države, ki rabijo veliko število sezonskih delavcev, so poskrbele za vzgojo in za izobrazbo otrok teh delavcev in za boljša stanovanja in druge potrebe njihovih družin.

Vlada se tudi zelo zanima za kmečke zdravstvene razmere. Zdravstvene ustanove so navadno v mestih. Po navadi je število zdravnikov, zobozdravnikov in postelj v bolnišnicah kmečkih občin v primeri s prebivalstvom mnogo nižje kot pa v mestnih občinah. Vprašanje, ki ga to dejstvo povzroča, rešuje na deželi vedno bolj gradnja cest, prevažanje z avtomobili, pošta in telefon. Razen tega je zvezna vlada preskrbela denarna sredstva za organizacijo zdravstvenih oddelkov v več kot polovici kmečkih pokrajin v 48 državah Združenih držav. Ministrstvo za zdravstvo sodeluje z raznimi ustanovami posameznih držav pri ustanavljanju javnih zdravstvenih edinic v kmečkih vaseh.

Tudi šolstvo v kmečkih občinah stalno napreduje. Mnogo vaških šolskih stavb je še majhnih in število učiteljev je prenizko. Toda združevanje šolskih okrožij v zadnjih letih in razširjena uporaba šolskih avtobusov sta povzročili, da so kmečkemu prebivalstvu na razpolago vedno boljše šole. Določene šolske naprave so na razpolago vsem kmečkim otrokom brez izjeme.

Šole so samo del načrta za šolsko izobrazbo. Tečaje in predavanja o kmetijstvu in gospodinjstvu prirejajo skupno kmetijsko ministrstvo in krajevne vlade v 3097 pokrajinah s sodelovanjem vseučilišč, kmetijskih šol in učiteljišč.

Pomoč kmetu

Na tem področju deluje 11.000 oseb, ki obiskujejo kmetije, nato pa na predavanjih in tečajih tolmačijo kmetu najnovejše izsledke kmetijskih raziskovanj. Učijo kmeta, kako naj oskrbuje in varuje svojo živino, kako naj varuje setev pred sušo, pred rastlinskimi boleznimi in poplavimi. Učijo žene, kako naj na najboljši način vkuhavajo, kako naj hranijo sadje in zelenjavo. Letno obišče te tečaje in predavanja preko 50 milijonov oseb.

Delovanje prostovoljnih skupin je tudi važen činitelj pri dviganju življenjske ravni v Združenih državah. V to skupino spada nad deset tisoč kmečkih prodajnih in nabavnih zadrug z nad 5,000.000 članov. Razen teh obstojajo še številne zadruge, ki se bavijo z načrti za namakanje, živinorejo, z zavarovanjem, s telefonskim obratom, z električno razsvetljavo in s proizvajanjem električne energije.

Kmeta in kmečke delavce ne ščiti socialno zavarovanje kakor industrijske delavce. Iz upravnih razlogov so doslej smatrali, da se zavarovanje za primer brezposelnosti in pokojninski prejemki ne dajo izvesti za kmečke delavce. Vlada je izdelala načrt za podpiranje cen kmetijskih pridelkov, katerega namen je ohraniti kmečke dohodke v skladu z dohodki trgovskih in industrijskih delavcev.

Po tem načrtu vlada jamči, da bo kmet dobil za svoje pridelke primerne cene, ki jih določijo vsak mesec in tako spravijo ceno kmetijskih pridelkov v pravično razmerje s cenami proizvodov, ki jih kmet kupuje.

Druga sredstva, s katerimi podpirajo kmetijstvo, so: krediti kmečkih bank, zavarovanje pridelkov, pomoč kmetijskim zadrugam, podpiranje raznih kmetijskih raziskovanj. Te podpore in prispevke daje tako osrednja vlada kakor tudi vlade posameznih držav, ki sestavljajo Združene države Severne Amerike.

Zasedbeni davek - spremenjen

Na seji državnega zbora z dne 8. novembra je zvezna vlada predložila osnutek zakona, po katerem bo zasedbeni davek podaljšan za leto 1951, obenem pa bodo odpadle nekatere ostrine, katere so označevale sedanjo postavno ureditev.

Po tem osnutku bo znašal zasedbeni davek — za vsako leto, to je za 1950 in 1951, za posestva, katerih vrednost gospodarske enote (Einheitswert) presega 10.000.— šilingov (deset tisoč šilingov), 120 šilingov in če lastniki po zakonu niso bili obvezani plačevati premoženjskega davka.

Do 10.000.— Š vrednosti gospodarske enote bodo torej po novem osnutku lastniki posestev prispevkov od premoženja za potrošnjo zasedbe prosti.

Nadalje oprošča novi osnutek prispevkov k zasedbi vse one osebe, ki so solastniki zemljišč in so morali do sedaj plačati za vsako osebo bodisi Š 60.— (če je znašala vrednost gospodarske enote 1000—5000 Š) ali pa 120.— Š, (če je znašala vrednost gospodarske enote več kot 5000.— Š.) Tudi za poslopja, katera so pozidana na tujem svetu in če njih vrednost gospodarske enote ne presega Š 5000.—, ne bo treba plačevati določnega prispevka.

Ravno tako tudi za zasedbo ne bo treba plačevati prispevkov od poslopij, katera so še popolnoma zasedena po zasedbenih oblasteh. Za leto 1949 osnutek nič ne predvida, tako da veljajo za leto 1949 stari predpisi in znašajo torej prispevki pri vrednosti zemljiško-knjižno zajetega premoženja do 1000.- šilingov 0 šilingov, od 1000—5000.- Š 60.— šil., od 5000.— Š naprej pa 120.- šilingov.

Kdor je torej za leto 1950 že plačal, in je po novih predpisih prispevkov oproščen, ima možnost, da si plačano vsoto pusti pisati v dobroimetje ali pa jo uporabi za kakšen drugi davek.

V ostalem pa bo znašal davek od dohodnine tudi za leto 1950 in 1951 15%, od premoženja pa 1½%.

Ta osnutek vlade vzbuja začudenje, da avstrijski parlament s tako malobrižnostjo spremlja delo vlade, ker bi bila njegova naloga, da s posebno varčnostjo čuva nad državnim gospodarstvom. Mogoče bo kdo trdil, da je bil zakon o zasedbenem davku diktiran od drugod. Brez dvoma pa bo moral priznati vsakdo, da je sprememba zakona diktirana od prizadetih davkoplačevalcev. Nauk iz tega pa naj nam bo, da bomo pri prihodnjih volitvah pozorno gledali na to, da bomo samo budni možje kovali postave.

Potujoča hiša

Po zadnjih statističnih podatkih je v Združenih državah približno 500.000 „trailer coaches" (potujoča kočija), to je prikolic s kabino. Te prikolice s kabino se lahko priklopijo najrazličnejšim vrstam ameriških avtomobilov. Poleg teh je sedaj v izdelavi preko 70.000 „trailer coaches" in vidimo vedno nove bolj izpopolnjene izdelke, opremljene z vsemi mogočimi udobnostmi, ki si jih lahko zamišljamo. Poleg potujoče hiše, katere uporaba je najbolj razširjena, je uporaba teh prikolic s kabino najrazličnejša.

Te „trailer coaches" uporabljajo tudi za potujoče restavracije, različne vrste trgovine, brivnice, zobozdravniške ambulatorije in celo za potujoče olepševalne zavode.

Pred kratkim je bila v Washingtonu razstava, na kateri je 54 proizvajalcev razstavilo 275 vzorcev prikolic. Med ostalim je bil razstavljen tudi poseben „trailer coach", namenjen službi javnega zdravja in opremljen z najbolj sodobnimi napravami za množične klinične analize, za morfološko preiskavo krvi, za preiskave slabokrvnosti, sladkorne bolezni in spolnih bolezni. Podobno „trailer coach" že uporablja služba za javno zdravje. Vozovi te vrste krožijo po Združenih državah v okviru različnih akcij za pobijanje jetike. Vsak tak voz je opremljen z roentgenskim aparatom tako, da imajo mnogoštevilni prebivalci, tudi tisti, ki bivajo v bolj oddaljenih krajih, možnost, da se z največjo udobnostjo podvržejo roentgenski preiskavi.

Toda veliko večino ameriških „trailer coaches," približno od 80 do 90%, uporabljajo kot stanovanje, bodisi stalno ali začasno za časa počitnic. Računajo, da stanuje približno 1.5 milijona Amerikancev v teh edinstvenih stanovanjih in 74% izmed njih se je izjavilo, da jim dajejo prednost pred običajnimi stanovanji. Pri novih vzorcih „tralier coaches," namenjenih za stanovanja, je viden zelo velik napredek. Skoraj vsi vozovi so opremljeni z napravimi za zračenje in napravami za neposredno razsvetljavo s fluorescenčnimi žarnicami. Dolžina različnih vozov je od 5 do 10 m, stanejo pa od 975 do 7500 dolarjev.

Vsi ti vozovi so popolnoma opremljeni za stanovanje. Imajo dnevno sobo, ki je opremljena z divanom, stoli, s svetilkami, knjižno omaro, nadalje kuhinjo z električno ledenico, plinskimi pečmi ter kopalnico, ki je prav tako popolnoma opremljena. V vozu lahko spi dvoje do deset oseb. V najmanjših izmed teh voz preuredimo divan v udobno posteljo. V največjih je prostor, ki ga imamo na razpolago, mnogo večji. Ti so v praksi enakovredni tro- ali štiri-sobnim stanovanjem.

Merjenje planetov

Zdaj je profesor Kuiper končno dovršeno izmeril planet Pluton. S pomočjo teleskopa je ugotovil, da tehta planet desetino teže zemlje in da ima polovico zemeljskega obsega.

Profesor Kuiper je uporabljal sloviti teleskop zvezdarne na gori Palomar. Ugotovil je, da meri premer Plutona 5760 km. Do zdaj so cenili premer planeta na 11.200 km, za težo planeta pa so mislili, da je enaka teži zemlje. Pluton je oddaljen od sonca 40krat toliko kot naša zemlja.

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 5. strani.)

APAČE

Oglasili smo se v Našem tedniku, številka 44 z dne 1. novembra, in smo povabili prebivalce iz Apač in bližnje okolice, naj pridejo in si ogledajo igro „Tri sestre," katero smo uprizorili 5. novembra.

Prišlo je toliko ljudi, da je bil prostor napolnjen. Vsi, ki so igro ogledali, so bili zelo zadovoljni in so ob koncu kar popraševali, kdaj bomo zopet igrali. Nameravamo okoli božiča našim zvestim ljudem zopet nuditi kaj primernega.

In zakaj ne bi bili gledalci zadovoljni? Saj so naši igralci, ki so šele začetniki, vsi lepo in izvrstno igrali svoje vloge.

KUPUJEM star zlat in srebrn denar.
Vsakovrstne ure in zlatnino dobite po najnižjih cenah pri

F. Karner - URAR

Celovec, Burggasse 8

Vlogo „oče Orel" je imel Adolf Kanzian, pd. Lesjakov v Robežu. Kar možato in očetovsko je nastopil, da bolje ni mogel. Vlogo „Heleno," žena Orlova, je igrala Urška Veračnik, pd. Jakobičeva v Apačah, ki je svojo vlogo dobro rešila. Majdo je igrala Pavla Kanzian, pd. Lesjakova v Robežu, Špelo Katarina Jagovc, pd. Zablačanova v Apačah, Ano pa Ana Lakonik, pd. Kokčeva v Zgornji vasi. Vse tri sestre so pokazale korajžo in zmožnost igranja. Anton je bil Matej Rozman, pd. Kocijanov v Apačah, ki bolje svoje vloge ni mogel rešiti. Franceta je igral Valentin Kanzian, pd. Lesjakov v Robežu, ki je kot mož Špelin tudi prav možato nastopil in lepo naučil svojo ženo, da „je mož glava." Jera je bila Berti Podgornik, pd. Piskovnikova v Apačah, ki je prav ljubko igrala. Berača pa je igral Poldi Žaver, pd. Lipijev v Apačah, ki se je kar lepo uživel v svojo vlogo.

Vsem igralcem se vsi iz srca zahvaljujemo, ker so tako spretno igrali in nas prisilili, da smo se morali močno smejati in nam tako napravili za eno uro in pol lepega kratkočasja.

Nismo si mislili, da v naši mladini tičijo tako izborni igralski talenti, katere je treba vzbuditi in gojiti.

Da nas ne boste sodili, da mi tu v Apačah živimo za plankami, smo se zdaj nekoliko pokazali in se bomo še.

V januarju in februarju letošnjega leta smo tudi že igrali dvakrat in sicer otroško igro „Pastirci pred nebeškimi vrati" in v drugo pa enodejansko igro „Čarodejna brivnica," otroško igrico „Pogodba" in prizor „Kavarica." O teh prireditvah šele danes poročamo in povemo, da so nam dali ti prvi nastopi poguma, da smo se potem lotili igre „Tri sestre."

Naj še poročamo o tem, kako se pri nas v Apačah pridno ženijo v letošnjem letu. Kar šest porok smo imeli, ena izmed teh je bila iz druge fare. Zato pa je ena poroka, ki bi imela biti tukaj, šla iz fare. Izvedite pa tudi vzrok, zakaj letos toliko porok! Neki mož iz naše fare je mlade ljudi tako ustrašil, ker je rekel, da bo vsak zaklan, kdor se do božiča ne bo poročil. Zato so vsi dobili strah in so kar trumoma hiteli v zakonski „jarem." Bog daj vsem tem novoporočencem obilo božjega blagoslova v njih novem stanu. Da se radovednosti ljudi ustreže in da ne bodo preveč povpraševali, kdo neki se je oženil pri nas, zato hočemo kar po vrsti, kakor so se pač vršile poroke, navesti tiste, ki so se zbali noža in zato šli v zakonski stan.

Iz Šmarjete je prišel po Rozalijo Smrekar, pd. Klemenčevo v Borovnici, Veračnik Janez, Jernej Poganič, pd. Vovkov v Apačah, je vzel v zakon svojo svakinjo Jožefo Poganič. Kovač v Borovnici, Wolte Luka, si je izbral za življenjsko družico Košatovo Irmo. Rozalija Poganič, frizerka v Celovcu, ki pa je doma v Šmarjeti in tudi v Apačah, si je poiskala moža v Ignacu Wolte, pd. Mšivcu v Obrijah, ki upravlja službo kot policijski uradnik v Celovcu. Strutz Jožef, pd. Marinc v Apačah, je pred poldrugim letom izgubil ženo in je hotel dobiti drugo življenjsko pomočnico. Izbral si je Štefanovo Marico za ženo. Milica Jernej se je tudi hotela poročiti in je dobila za moža Simona Gregorič, doma iz Dolinč, reberška župnija. Bosajeva Rozi iz Hmelš ni hotela zaostajati za drugimi, zato je vzela Rudija Kumerc iz Galicije, kamor se je podala za njim v njegovo novo hišico. Še eden se je zbal tiste grožnje, ki smo jo prej omenili in je zato šel kar hitro po nevesto v gališko faro v Lečne k Plazniku po Ido Kometter. Svatbo sta obhajala v Galiciji in potem je peljal svojo ženo na svoj dom k Štečniku v Apačah. Anton Lakonik je bil tisti, pd. Žusmov v Apačah. Vsem novoporočencem želimo prav obilo sreče in blagoslova božjega.

Giuseppe Verdi:

„Moč usode"

Kot sedmo predstavo v redu A je uprizorilo celovško mestno gledališče pretekli petek znano, a v Celovcu že dolgo ne več igrano, Verdijevo tragično opero „Moč usode" (Die Macht des Schicksals), katero je izredno posrečeno insceniral operni režiser Andre Diehl. Dobro je znal izrabiti premični oder in podati ozadje dejanjem. Glasbeno vodstvo je bilo v veščih rokah dirigenta Ottona Eisenburgerja, ki je spojil na odličen način orkester in pevce ter poudaril z občutkom pravo bistvo Verdijeve glasbe.

Kupi pri mojstru,
ne hodi k pomočniku!
DUNAJSKI
modeli krznenih plaščev
Lastna izdelovalnica in popravljalnica
J. Veselý
Celovec-Klagenfurt, Obstplatz 2

Glasovno so bili nastopajoči na višku; tako Laszlo Semere, kot gost, kakor tudi domači pevci, Maria Bowoden, Rolf Polke, Hans Welz in Rolf Dietrich. Splošno pohvalo pa zaslužijo tudi ostali nastopajoči, ki so pripomogli k celoti.

Način uprizoritve in izvedba opere „Moč usode", za katere besedilo se je zavzel Franz Werfel in ji na ta način pripomogel do uspehov izven njene domovine, sta občinstvu izredno ugajala in zato ob koncu tudi ni štedilo s priznanjem. Upamo, da bo to delo tudi pri bodočih predstavah doživelo tak uspeh kot ga je doživelo pri prvi uprizoritvi po več letih v Celovcu.

MISLI - IVERI

Nikdar ne hiti preveč! — Večnost nima ne začetka ne konca.

Ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe; ako pa sam sebe sovražiš, ljubi vsaj svojega bližnjega.

Čas gre naprej, da šteje svoja leta —večnost nima mere za čas.

Samo božje postave so večne; pravo in zakoni, ki so jih postavili ljudje, se menjajo, kakor se menjajo režimi.

Najslabši življenjski tovariš je oholost; v sili te takoj zapusti, ponižnost pa te spremlja do groba.

S srečo je nekako tako kakor s strdjo — ni je mogoče dati drugemu, ne dabi je tudi na tebi samem nekaj ne ostalo.

Beri in širi
Naš tednik - Kronika

VESTI IZ SLOVENIJE

V mesecu oktobru letos so v Sloveniji med drugimi umrli (Ljubljana je označena s kratico „Ljbl."):

Julij Weibl, lastnik pogrebnega zavoda v Kamniku; Ivan Savnik, bivši trgovec in industr., Kranj; Franjo Habicht, Lblj.; Martin Butara (Maks), po smrtni nesreči, Cerklje ob Krki; Oto Kopitar, šofer, po smrtni nesreči, Ljbl.; Ivan Kalšek, Zagorje; Mici More, bivša poštna uradnica, Dole pri Borovnici; Ivan Sedej, upravnik podjetja „Kamen", po smrtni nesreči, Ljbl.; Ivan Šorli, Ljbl.; Franja Kumelj, uslužbenka „Ljudske pravice", Ljbl.; Franc Gorjup, delovodja tob. tov., Mengeš; Janko Petkovšek, Ljbl.; Marija Moll, bivša trgovka, Trbovlje; Janez Debevec, Borovnica; Klinar Fortunat, lesni trgovec v Ribnici; Zora Lauter, Dobrna; Anton Zupanc, poslovodja „Knjigoveznice", Ljbl.; Tončka Weiss roj. Hribar, knjižničarka, Ljbl.; Henrik Skumavc, Jesenice; Marija Horvat, Ljbl.; Danilo Rože, uradnik direkcije „Istra-boksit", Ljbl.-Rovinj; Marija Justin, Koroška Bela; Karel Ferjančič, Ljbl.; Slavko Rajh, elektromonter, po smrtni nesreči, Soštanj; Karel Berlot, uslužb. min. železnic, Ljbl.; Anton Dernovšek, Zagorje; Milica Ronko, računovodja „Kemofarmacije", Maribor; Ivana Mašič, Ljbl.; Karolina Žagmajster, Ljbl.; Kristina Kermavner roj. Kolman, Ljbl.; mag. pharm. Ettore Brazzodure, lekarnar v Ilirski Bistrici; Srečko Podobnik, knjigovodja „Toplovod", Ljbl.; Lojzka Petan, nam. MTT, Maribor; Franc Krulc, čevljarski mojster, Ljbl.; Marija Sekovanič roj. Vovk, Radovljica; Mihael Florjanc, Trbovlje; Anton Gajšek, premikač, po smrtni nesreči, Velenje; Ljudmila Kobal roj. Kočevar, Ljbl.; Marija Homan roj. Abram, učiteljica, Ljbl.; Elica Šešek-Otta, Vič pri Ljbl.; Jože Šinkovec, Krka; Rožica Mežnarič, Brežice; Marija Sušnik, Bohinj; Ivan Okorn, Ljbl.; Greti Šircelj roj. Škerjanec, Ljbl.; Marija Staut roj. Oblak, Ljbl.; Alojzij Markež, duhovnik, Ljbl.; Katarina Šemerl, Ljbl.; Anton Seljak, žel. inšpektor in koroški borec, Ljbl.; Ladislav Čergonja, tehn. usl. „Litostroja", Ljbl.; Marija Felicijan roj. Juhart, Vransko; Franz Kastelic, brivski mojster, Ljbl.; Ivan Erker, orož. por., Ljbl.; Ivana Vrenjak, tob. del., Ljbl.; Marija Lesnik roj. Oberžan, Maribor; Antonija Blaznik roj. Višner, Škofja Loka; Ignac Brvar, tehn. šef oddajnika Kranj, po smrtni nesreči, Ljbl.; Vincencija Jeglič, Tržič; Franc Smerkolj, Št. Ožbalt; Ana Foršek, Metlika; Toni Imperl, po smrtni nesreÃi, Bohinj; Marija Drča, posestnica na Gomilskem; dr. Jožef Karlovšek, odvetnik v Celju; Rozalija Kraner roj. Kotar, Ljbl.; Alojz Čuš, šofer, Ptuj; Alojz Borovič, kapetan, Sv. Jurij ob Ščavnici; Barbara Gortnar roj. Lenarčič, Ptuj; Ana Sipuš roj. Verden, Ptuj; Apolonija Kugler, Ljbl.; Frančiška Moškon roj. Repenšek iz Rač; Silvo Jerin, uslužb. „Triglav" filma, Ljbl.; Janko Tiselj, organist in trafikant, Dobrepolje; Terezija Ušeničnik roj. Hribar, Ljbl.; Franja Zupančič roj. Mlakar, Ljbl.; Ivana Jenko, Goričane pri Medvodah; Marija Urbanc, bivša gostilničarka, Ljbl.; Ivanka Pahor, uslužbenka Radio Center, Ljbl.; Alojz Travnik, rudniški nadpaznik, Bistrica pri Mokronogu; Zofka Bonač roj. Jurc, Ljbl.; Helena Zupančič roj. Pregel, Ljbl.; Ljudevit Vasič, Sv. Križ pri Mokronogu; Karel Pančur, Mekinje; Pavla Cutič, lastnica cvetličarne „Lotos", Ljbl.; Luka Jerin, čevlj. mojster, Ljbl.; Valentin Rems, uslužb. tovarne na Količevem; Franc Potočnik, Zabukovca; Marija Hlebš roj. Nebec, Sp. Hrušica; Štefan Speletič, bivši sobosliparski mojster, Ljbl.; Marjan Pajnič, kurir Grafične delavce gluhonemih, Ljbl.; Amalija Šimenc roj. Krajnc, Mengeš; Franja Završnik, Ljbl.; Ivana Sever, Črnuče; Anton Grajzar, bivši trgovec, Sv. Valburga; Ivan Rajšp, železničar, Gunclje nad Ljubljano.

Franc Feri Bükvič:

VANEK

(Odlomek iz zgodovinsko sociološkega romana „Stoletna kmetija")

I.

Koledarji so pisali leto Gospodovo 1861.

Vaneku je bilo trinajst. Zadnjo zimo se je stegnil, da je bilo veselje, in oče je gledal s ponosom nanj, ko mu je pomagal pri najtežjih kmečkih delih in poslušal njegova navodila.

Kljub težkemu delu je bil Vanek vedno živahen, prvi na nogah, prvi pri delu doma in na polju. Rano se mu je naselila v srce fantovska prešernost, čeprav je komaj zimo izostal iz šole.

Spomladanski večer je razgrnil na Zeleni dol svoje sive perutnice. Ptiči so umolknili in se napravljali spat. V mirnem zraku so se podile živahne mušice. Iz bukovja se je oglašal čuk.

V prednji sobi je večerjala Gorčanova družina. Oče je sedel na edinem stolu, Vanek se je namestil na vegastem zaboju nasproti njega, na dveh klopeh ob strani pa je visela ostala družina: Števek, katerega se je komaj videlo izza mize, čeprav je bil izmed vseh najbolj živahen in je stalno bingljal z nogami, da ga je mati Gorčanica, ki je imela opraviti z lačno Liziko v naročju, zaman opominjala ter Joškec in Marijca, ki sta najbolj pridno zajemala in bila najbrž zaradi tega tako pridna in tiha.

V podstavku se je kadila suha borova skala, osvetljevala ubožno pohištvo in včasih pokukala v veliko glinasto skledo, ki je stala sredi mize in se naglo praznila. Braska kaša ni bila vsak dan na družinski mizi!

Tiho ni bilo pri mizi nikoli, kajti otroci so imeli stalno svoje muhe. Oče Gorčan se ponavadi za njih vragolije ni zmenil. To stvar je prepuščal ženi, če pa je bilo le preglasno, je nenadoma temno pogledal in poklical hudomušneža le po imenu, kar pa je zadostovalo, da je prenehalo ščipanje v bedra, brcanje pod mizo ali bincanje.

Trenutno je bilo krog mize tiho, le Joškec je v presledkih vlačil dolg smrkelj, ki mu je kot nezaželjen gost visel iz nosnice in štel žlice s kašo, katero je nosil pridno v usta. Tepen je bil, ker je prerano prignal s paše. Ko se je skrilo sonce za temen oblak, je privezal šeko in lišo na povodec in pricapljal za kravami na dvorišče. Mati je zagnala vik, Joškec pa je mirnodušno izjavil, da se je zmračilo, čeprav je pokukalo isti hip sonce izza oblaka in osvetlilo dvorišče, da so se zableščali kravji rogovi.

„Joškec, obriši si smrkelj!", ga je opozorila skrbna mati in čakala z žlico pred Lizikinimi usti, da se le-ta odprejo.

Joškec je ročno ubogal in potegnil z rokavom čez usta, tako da je razmazal del smrklja po ustnicah, ga potem premešal z novim zalogajem kaše in oboje z užitkom pogoltnil.

Števek, ki je vrtal s prstom v nosu, se je Joškovi nerodnosti od srca zasmejal.

Ko sta Števek in Marija potlačila veliki glad, sta se začela pod mizo brcati. Vlačila sta se za obleko in se suvala z lakti. Števek je zlezel s klopi pod mizo, da bi vščipnil Marijco v boso nogo.

„Mir!", se je raztogotil oče in nasršil dolge temne obrvi, da so mu nad nosom skoraj trčile druga ob drugo.

„Joškec, roke na mizo!", je podkrepila mati očetov opomin.

Ko je oče videl, da so se otroci nasitili, je odložil žlico in s tem povedal, da je večerje konec. Ostanek je smela pojesti mati, ki ni mogla biti sita, ker je krmila počasno in nerodno Liziko.

Zazvonilo je Ave Marijo. Mati je odložila žlico in molila pred družino, da se zahvalijo Stvarniku za delavni- ki se je potapljal v mraku in za blagoslovljeno večerjo.

„Amen!", je zaključila in se prekrižala. Oče si je posadil klobuk na glavo.

„Amen!" so ponovili otroci in planili proti vratom, da se naletajo, preden jih bo nagnala mati spat.

„Vanek, na Vogrsko te dam za pastirja," si je nakladal oče pipo s prostim tobakom, ne da bi pogledal sina, ki je vstal, da stopi v hlev k bolni šeki.

„Preveč ust je pri hiši, pa tudi jezik, ki se ga naučiš na tujem, ti ne bo škodoval. Do zime, ko se vrneš, le nekaj prislužiš. Pri delu te bo nadomestil Joškec, ki je že dovolj močan, pasla bosta pa Marija in Števek."

Vanek se je zdrznil in sedel na rob zaboja. Ko je oče nehal, ni rekel ne bev ne mev. Čemu pa bi tudi ugovarjal? Še vedno je obveljala očetova. Njegove besede so bile sveta zapoved, njegove misli nespremenljive. — Na koncu vsakega njegovega stavka je stala tako debela in trdna pika, da je nihče ne bi mogel premakniti in da je zbodla še slepca v nos.

„Ob sončnem vzhodu se odpraviva. Z materjo sva se zmenila že opoldne."

(Dalje prihodnjič)

Slovenske oddaje v radiu

ČETRTEK, 16. novembra:
14.30—15.00 Poročila — „Gospodinja" — Glasba.
18.30—18.55 Arije in samospevi.

PETEK, 17. novembra:
14.30—15.00 Poročila — Pregled svetovnega tiska.

SOBOTA, 18. novembra:
09.00—09.30 „Za naše najmlajše."

NEDELJA, 19. novembra:
07.00—07.45 Duhovna obnova — Petindvajset zabavnih minut za nedeljo.

PONEDELJEK, 20. novembra:
14.30—15.00 Poročila — „Sodobna vprašanja."

TOREK, 21. novembra:
14.45—15.00 Poročila — „Domači zdravnik".
18.30—18.55 Pouk slovenščine — Pesmi.

SREDA, 22. novembra:
14.30—15.00 Poročila — Predavanje za gospodarje.

Radio Schmidt
„Velika hiša malega človeka"
Radioaparati za vsakogar. Tovarniško novi 4 cevni Super od 526 S naprej. — Popolnoma prenovljeni aparati od 200 S dalje.
Najbolj moderna popravljalnica.
Žarnice za dom in preprodajo.
CELOVEC - KLAGENFURT
Bahnhofstr. 22 — Tel. 29—48

Najlepše jesenske in zimske blagove dobite pri
Seltissi Textil KUCHAR Villach
Beljak—Villach, Klagenfurterstraße 2

JE VAŠA RADIJSKA TRGOVINA IN VAŠ SVETOVALEC V VSEH RADIJSKIH VPRAŠANJIH
CELOVEC—KLAGENFURT
KARDINAL PLATZ 8

Vaši dobavitelji
za elektromotorje
za generatorje in
za električni instalacijski material
za radioaparate
SO SE PRESELILI
SIUTZ
Celovec-Klagenfurt,
SEDAJ: Aichelburg, Labiastraße 1 to je med Križno goro, Waisenhauskaserne in Truppenspital
SELINSCHEK
Celovec—Klagenfurt,
SEDAJ: Völkermarkterstraße 13.

KÄRNTNERISCHE EISEN- U. STAHLWERKS-A.G.
BOROVLJE • FERLACH
FERLACH
VLEČENA ŽICA, ŽIČNIKI VSEH VRST
BODEČA ŽICA, VZMETI ZA POHIŠTVO
PRECIZIJSKO ORODJE
ORODJE ZA REZANJE VZVOJEV
REZALKE V NORMALNI IN POSEBNI IZDELAVI
OBLIKE ZA PREBIJALA, REZI IN STISKALA

A. J. WILLNER
Celovec - Klagenfurt, Bahnhofstraße (vogal Burggasse) Südbahngürtel 46 Tel. 1954 in 1951
Steklo - porcelan - keramika na debelo in drobno
PRESELILI smo se v nanovo zidane in nanovo opremljene trgovske prostore
Nudimo po najugodnejših cenah. Vabimo Vas, da nas obiščite

Zahtevajte povsod visokovredni PECKLO-KRUH!

Bogata izbira kuhinjskih predmetov in porcelanskih izdelkov — železnina — vse za domače gospodarstvo
WEINSTICH
Beljak - Villach (poleg Autobahnhof-a)

Fotografski aparati, filmi in kakovostno razvijanje
FOTOHAUS
Schmaus
CELOVEC - KLAGENFURT
Heiligen-Geist-Platz

Gernert
MANUFAKTURNA TRGOVINA
Celovec-Klagenfurt,
OSTERWITZGASSE 14
Blago za plašče in obleke, flaneli, barhanti in podloge za obleke

Šolske knjige

V založbi Družbe sv. Mohorja v Celovcu sta izšli šolski knjigi:

Slovenska vadnica
Lehr- und Übungsbuch der slovenischen Sprache Š 7.50

Slovenska beseda Š 4.—

Obe knjigi sta odobreni od prosvetnega ministrstva na Dunaju za pouk na srednjih, glavnih in sorodnih šol.

Knjigi naročite pri založbi v Celovcu, Viktringer Ring 26.

Najlepše je doma
nikdar tega ne občutimo tako kot sedaj ob meglenih in vlažnih pozno-jesenskih dneh. — Pri topli peči je najprijetneje ob skodelici kave in pri dobrem kolaču po receptu-slikanici trvdke
König BACKPULVER

MALI OGLAS

Katoliški fant, 24 let, abstinent in miren, se želi spoznati s pobožnim dekletom od 17 do 24 let, ki ima veselje za izselitev. — Zaželjena slika na naslov Drofelnik Ludvik, Kainach b. Voitsberg, Steiermark.

Največjo izbiro svetih in drugih slik v okvirju in brez okvirja Vam nudi
A. Winding
Beljak — Villach, Weissbriachgasse 3 in Kloster St. Nikolai
Najugodnejši nakupni vir za trgovce in razprodajalce verskih predmetov

OGLASI prinašajo dobiček!

KINO

Celovec - Klagenfurt

STADTTHEATER
Predstave ob 16. in 18. uri, ob ponedeljkih tudi ob 20. uri.
Do 16. XI. „Frech und verliebt"
Od 17. do 23. XI. „Zigeunerblut"

PRECHTL
Do 16. XI. „Wenn die Liebe wieder erwacht"
Odo 17. do 20. XI. „Die tolle Miss"

CARINTHIA-LICHTSPIELE
Do 16. XI. „Das Land der Renegaten"
Od 17. do 20. XI. „Der Sohn des Banditen"
Od 21. do 23. XI. „Lambert fühlt sich bedroht"
Dne 19. XI. ob 10. uri in 14. uri pravljična predstava „Aschenbrödel — pepelčica"

PETERHOF
Do 16. XI. „Blutiges Gras"
Od 17. do 20. XI. „Finstere Gossen"
Od 21. do 23. XI. „Ulli und Morai"
Dne 19. XI. ob 10. in 14. uri pravljična predstava „Der kleine Deumling — mali palček"

Beljak - Villach

BAHNHOFLICHTSPIELE
Predstave ob 12., 14., 16., 18.15 in 20.30; ob nedeljah in praznikih tudi ob 10. uri.
Do 16. XI. „Rendezvous mit Judith"
Od 17. do 20. XI. „Die Erbin"
Od 21. do 23. XI. „Der Todeskuß"

STADT-KINO
Predstave ob 16., 18. in 20. uri.
Do 16. XI. „Opfergang"
Od 17. do 20. XI. „Männer, Mädchen, Diamanten"
Od 21. do 23. XI. „Die vertauschte Großmutter"

Elite Filmbühne
Predstave ob 15.45., 18.15. in 20.15, ob nedeljah in praznikih ob 14., 16., 18.15 in 20.15.
Od 17. do 20. XI. „Via mala"
Od 21. do 23. XI. „Was jedes Mädel möchte"
Od 24. do 27. XI. „Gabriela"

Apollo Lichtspiele
Predstave ob 10.,, 12., 14., 16., 18. in 20. uri.
Od 21. do 23. XI. „Oh, diese Männer"
Od 24. do 27. XI. „Münchnerinnen"

List izhaja vsako sredo. — Naroča se pod naslovom „Naš tednik". Celovec, Viktringerring 26. — Cena mesečno 2 šil. Lastnik in izdajatelj Narodni svet koroških Slovencev. Odgovorni urednik dipl. trg. Janko Urank, Celovec, Viktringer Ring 26. — Tisk: „Carinthia", Celovec, Völkermarkter Ring 25
Telefonska številka uredništva in uprave 43-58. — Poštni čekovni urad štev. 69.793.